

לגיטימיות המשטרה וסיוע לה בקרב בני נוער בסיכון: השוואה בין שיקולים נורמטיביים ובין שיקולים אינסטרומנטליים

מחקרים רבים בתחום השיטור מראים כי להוגנות הליכי המשטרה כלפי אזרחים יש תפקיד מרכזי בעיצוב עמדותיהם בנושא לגיטימיות המשטרה, לעומת הערכותיהם בנוגע לשיקולים אינסטרומנטליים אשר מתייחסים אל יעילות המשטרה בלחימה בפשיעה ובהרתעה של עבריינים. נוסף על כך, מחקרים הצביעו על כך שתפיסת המשטרה כלגיטימית משמשת מנוע מרכזי בעידוד אזרחים לסייע בעצמם ומיזמתם למשטרה. למרות המחקר הרב בקרב האוכלוסייה הבוגרת, מיעוט קטן של מחקרים עסק ביסודות הלגיטימציה של המשטרה בקרב בני נוער, ועוד פחות מכך – בבני נוער בסיכון. ענייננו במחקר הנוכחי היה למלא את החלל הספרותי בתחום שיטור בני נוער בסיכון. בחנו שלוש סוגיות עיקריות מתחום השיטור: (א) את תפקידם היחסי של יעילות המשטרה ושל פחד מהיתפסות על ידי המשטרה לעומת הוגנות הליכי המשטרה בניבוי לגיטימיות המשטרה; (ב) את תפקידם היחסי של יעילות המשטרה ושל פחד מהיתפסות על ידי המשטרה לעומת הוגנות הליכי המשטרה בניבוי נכונות לדווח למשטרה; (ג) את תפקיד לגיטימיות המשטרה בתור גורם מרכזי בעידוד בני נוער בסיכון לדווח למשטרה. ממצאי המחקר הראו כי בקרב בני נוער בסיכון שיקולי יעילות המשטרה ניבאו חזק יותר את תפיסת המשטרה כלגיטימית לעומת הערכת הוגנות הליכי המשטרה, ואילו פחד מהיתפסות לא השפיע כלל. עוד מצאנו כי פחד מהיתפסות על ידי המשטרה השפיע יותר בניבוי דיווח למשטרה לעומת לגיטימיות המשטרה, ואילו הערכת הוגנות הליכי המשטרה והערכת יעילות המשטרה לא השפיעו כלל. שלוש התרומות – התאורטית, האמפירית והיישומית – נדונות במאמר.

מבוא

משטרות במדינות מערביות דמוקרטיות נשענות במידה רבה על הסיוע ועל שיתוף הפעולה הוולונטריים של האזרחים – למשל סיפוק מידע על עבריינים, סיוע בזיהוי חשודים, דיווח על עבירות ועל פעילויות חשודות ואי־ציות לחוק – כדי להתמודד היטב עם אתגרים יום־יומיים

* תלמיד מחקר במחלקה לקרימינולוגיה, אוניברסיטת בראילן.

** מרצה בבית הספר לקרימינולוגיה בפקולטה למדעי החברה באוניברסיטת חיפה.

כמו שמירה על הסדר הציבורי, אכיפת החוק ומניעת פשיעה.¹ אחד האתגרים שמשטרות ברחבי העולם מתמודדות איתם הוא עידוד של בני נוער בסיכון לשתף פעולה ולסייע להן, בשל מערכת היחסים העוינת והמתוחה בין בני נוער בסיכון ובין שוטרים. ברובם המוחלט של המקרים נערים בסיכון נוטים לנשור ממסגרות לימודים, לצרוך סמים ואלכוהול ולהפגין התנהגות עבריינית. אלו מגבירים את סיכוייהם להיקלע אל מפגשים טעונים עם המשטרה, שתורמים בעיצוב עמדות שליליות כלפי המשטרה והלגיטימציה שלה, ובכך להגביר את מעורבותם של בני נוער בסיכון בעבריינות וסירובם לשתף פעולה ולסייע למשטרה.² חוקרים באקדמיה וקובעי מדיניות במערכת אכיפת החוק מצביעים כי תהליך החברות כלפי החוק (legal socialization), כלפי מוסדות מערכת אכיפת החוק והחוק מתרחשים בתקופת הבגרות ומעצבים את עמדות ארוכות הטווח של האזרחים כלפי המשטרה וכלפי גורמי אכיפת החוק. תהליך זה אחראי להבנתם של בני נוער מדוע יש לציית לחוק, מה מצופה מהם כאזרחים שומרי חוק ומה הציפיות שלהם ממערכת אכיפת החוק, ובכללה המשטרה.³ לפיכך קיימת חשיבות תאורטית ואמפירית רבה להבנת הגורמים המעצבים את עמדות בני נוער בסיכון כלפי המשטרה ובהבנת הגורמים המניעים בני נוער בסיכון לסייע למשטרה.

במחקר הנוכחי אנו מבקשים לבחון שאלות אלו בקרב קבוצה של 167 בני נוער בסיכון שלמדו בהשמה חוץ-ביתית מסוג כפרי נוער בישראל. עניינו של המחקר היה לבחון את תפקידם של שיקולים אינסטרומנטליים (אשר מבוססים על יעילות המשטרה ועל פחד להיתפס על ידי המשטרה) ושיקולים נורמטיביים (המבוססים על תפיסות הוגנות הליכי המשטרה) בעיצוב תפיסות של לגיטימיות המשטרה והנכונות לסייע לה. בפרט, מחקר זה מבקש לבדוק: (א) אם עמדותיהם של בני נוער בסיכון כלפי לגיטימיות המשטרה יהיו קשורות יותר להערכת הוגנות הליכי המשטרה או להערכת יעילות המשטרה ולפחד להיתפס על ידי המשטרה; (ב) אם נכונותם של בני נוער בסיכון לדווח למשטרה קשורה יותר להערכת הוגנות הליכי המשטרה או להערכת יעילות המשטרה ולפחד להיתפס על ידי המשטרה; (ג) אם תפיסת לגיטימציה של המשטרה תשמש מנוע מרכזי בניבוי נכונות בני נוער בסיכון לדווח למשטרה.

- 1 Jason Sunshine & Tom R. Tyler, *The Role of Procedural Justice and Legitimacy in Shaping Public Support for Policing*, 37(3) LAW & SOC'Y REV. 513 (2003)
- 2 גילה זן "נוער בסיכון: מחקר מניעה ויישום" קרימינולוגיה ישראלית ז 53 (2018); Kristina Murphy, Lyn Hinds & Jenny Fleming, *Encouraging Public Cooperation and Support for Police*, 18 POLICING & SOC'Y 136 (2008)
- 3 Jeffrey Fagan & Tom R. Tyler, *Legal Socialization of Children and Adolescents*, 18 Soc. JUST. RSCH. 217 (2005); Rick Trinkner & Ellen S. Cohn, *Putting the "Social" Back in Legal Socialization: Procedural Justice, Legitimacy, and Cynicism in Legal and Nonlegal Authorities*, 38 LAW & HUM. BEHAV. 602 (2014); Rick Trinkner & Tom R. Tyler, *Legal Socialization: Coercion Versus Consent in an era of Mistrust*, 12 ANN. REV. L. & SOC. SCI. 417 (2016)

היסודות לגיטימיות המשטרה: המודל הנורמטיבי והמודל האינסטרומנטלי

המשטרה זקוקה לגיטימציה כדי לפעול ביעילות ולשמר את התפקיד המוסדי שניתן לה בשימור שלטון החוק.⁴ לגיטימציה מייצגת את הרעיון ששוטרים ראויים לתפקיד המוסדי שניתן להם ומספקת את הבסיס הנורמטיבי למשטרה לאכוף את החוק (לעיתים אגב שימוש בכוח).⁵ ללא לגיטימציה המשטרה נתקלת בחשדנות, ולעיתים בהתנגדות של ממש, לפעולותיה ובחוסר נכונות של האוכלוסייה לסייע לה. לאורך זמן, פגיעה בלגיטימציה של המשטרה מפחיתה את אמון הציבור בשלטון החוק ומחלישה את עצם המחויבות של הציבור לשמירה על החוק.⁶

כאשר המשטרה לגיטימית בעיני הציבור מתפתחת בו הרגשה פנימית של הסכמה, של אחריות ושל מחויבות לחוק, וכפועל יוצא מכך אזרחים מביעים נכונות רבה יותר למסור מידע למשטרה, לדווח על עבירות או על קורבנות, להיענות בחיוב לבקשות המשטרה, לשתף עימה פעולה ולציית לחוק.⁷ מכיוון שהרגשות האלה מייצרים מוטיבציה פנימית לציית לחוק ולגורמי אכיפת החוק, תלותן של התנהגויות שיתוף הפעולה וציות לחוק בסנקציות שרשויות אכיפת החוק מטילות פוחתת. מצב זה מאפשר למשטרה לשלוט בצורה מוצלחת יותר על היקפי הפשיעה ולשמור על הסדר החברתי ביעילות וללא צורך בשימוש במשאבי אכיפה רבים ואסטרטגיות שיטור יקרות אשר דרושות ליצירת הרתעה.⁸ יתרה מכך, מודלים של שליטה בפשיעה מציעים כי על פני רצף הזמן אסטרטגיות שיטור אשר מתבססות על לגיטימיות, שאזרחים משתפים בה פעולה עם המשטרה, מסייעים לה, נענים לבקשותיה מתוך הפנמה של החוק והזדהות עימו, מגלות עמידות לאורך זמן, משקפות את ערכי החופש והשוויון הרווחים במדינות דמוקרטיות מערביות ופוגעניות פחות לחברה – לעומת אסטרטגיות שמתבססות על יצירת הרתעה.⁹

מחקרים רבים מתחום השיטור בעשורים האחרונים עסקו בשתי שאלות מרכזיות: הראשונה, כיצד המשטרה יכולה לבנות ולשמר את הלגיטימציה שלה בעיני הציבור; והשנייה, אם לגיטימציה משמשת מנוע מרכזי בכל הנוגע להגברת הציות ושיתוף הפעולה

Tom R. Tyler, *Psychological Perspectives on Legitimacy and Legitimation*, 57 ANN. 4
.REV. PSYCH. 375 (2006)

Jonathan Jackson, Aziz Z. Huq, Ben Bradford & Tom R. Tyler, *Monopolizing Force? Police Legitimacy and Public Attitudes Toward the Acceptability of Violence*, 19 PSYCH.,
.PUB. POL'Y., & L. 479 (2013)

Lorraine Mazerolle et al., *Procedural Justice and*; בעמ' 2, 1, *לעיל ה"ש 1*, Sunshine & Tyler 6
Police Legitimacy: A Systematic Review of the Research Evidence, 9(3) J. EXPERIMENTAL
.CRIMINOLOGY 245 (2013)

Jonathan Jackson et al., *Compliance and Legal Authority*, 2(4) INT'L ENCYCLOPEDIA SOC. 7
. & BEHAV. SCI. 456 (2015)

Jonathan Jackson & Ben Bradford, *What is Trust and Confidence in the Police?*, 4(3) 8
.POLICING: J. POL'Y & PRAC. 241 (2010)

Kristina Murphy et al., *Encouraging Public Cooperation and Support for Police*, 18(2) 9
.POLICING & SOC'Y 136 (2008)

עם המשטרה.¹⁰ מחקר רב שבחן את שתי השאלות האלו הציע כי למודל הנורמטיבי ולמודל האינסטרומנטלי יש תפקיד מכריע בעיצוב הלגיטימציה של המשטרה וגם בהגברת נכונותם של אזרחים לשתף פעולה לסייע למשטרה – מחקרים מראים כי מודלים אלו ברובם המוחלט של המקרים משלימים זה את זה ואינם מבטלים זה את זה בעת ניבוי לגיטימציה ושיתוף פעולה עם המשטרה. עוד המחקרים מראים כי כאשר שיקולים אינסטרומנטליים ונורמטיביים נקשרים לשיתוף פעולה ולסיוע למשטרה אז קשר זה ברובם המוחלט של המקרים תווך באמצעות לגיטימיות המשטרה.¹¹

לפי המודל האינסטרומנטלי, תפיסות הלגיטימציה של המשטרה והנכונות לציית לחוק קשורות לשיקולים של רווח והפסד. לפי עמדה זו, אנשים רואים במשטרה לגיטימית משום שהם מקבלים את התוצאות הרצויות מבחינתם או כדי להימנע מתוצאות שליליות הקשורות באי־ציית לחוק.¹² המודל האינסטרומנטלי מתמקד בביצועי המשטרה, ובפרט בוחן שני היבטים מרכזיים: הראשון, את יעילות המשטרה, ובפרט את יכולת המשטרה למנוע פשיעה ולשמור על הסדר הציבורי; והשני, יצירת הרתעה על ידי המשטרה, ובפרט את יכולת המשטרה להרתיע אזרחים מלעבור על החוק באמצעות תפיסה של עבריינים וענישתם. בבסיס הגישה הזאת עומדת ההנחה כי שיתוף פעולה עם המשטרה וסיוע לה נובעים מתוך אינטרס אישי של אזרחים, כגון רצונם לשמור על ביטחון השכונה ולהוריד את רמת הפשיעה שהם חשופים אליה או פחד להיתפס על ידי המשטרה אם הם שוקלים לעבור על החוק. לפיכך לפי מודל זה, ככל שהמשטרה תיתפס כיעילה יותר בביצוע מטלותיה, כמו לחימה בפשיעה, שמירה על הסדר הציבורי, תפיסת עבריינים והעמדתם לדין, כן ייחסו לה אזרחים רמות גבוהות של לגיטימיות, יסייעו לה וישתפו עימה פעולה.¹³

במודל הנורמטיבי לגיטימציה וציות לחוק אינם תולדה של שיקולי רווח והפסד אלא מושתתים על תפיסות של הוגנות והפנמה ערכית ועמוקה של המחויבות לציית לחוק.¹⁴ המודל הנורמטיבי מתמקד בהוגנות הליכי המשטרה (procedural justice), ובפרט בוחן ארבעה היבטים: ההיבט הראשון מתמקד בהוגנות יחסה של המשטרה כלפי האזרחים הבאים עימה במגע וכיבודם; ההיבט השני מתמקד בהיעדר יחס מוטה ומפלה לרעה של המשטרה כלפי האזרחים הבאים עימה במגע; ההיבט השלישי מתמקד באפשרות שהמשטרה מעניקה לאזרח להביע את דעתו ואת עמדתו לפני החלטה בגינו; וההיבט הרביעי מתמקד באמינות מניעיה של המשטרה בביצוע פעולותיה.¹⁵ בבסיס הגישה הזאת עומדת ההנחה כי במקרים שהציבור מעריך כי השוטרים מתנהגים כלפי אזרחים בהגינות, מכבדת ולא מפלה לרעה,

- Mazerolle et al., לעיל ה"ש 6, בעמ' 3; Murphy, Hinds & Fleming, לעיל ה"ש 2, בעמ' 2. 10
 Anthony Bottoms & Justice Tankebe, *Beyond procedural justice: A dialogic approach to legitimacy in criminal justice*, 102 J. Crim. L. & CRIMINOLOGY 119 (2012) 11
 Mazerolle et al., לעיל ה"ש 6, בעמ' 3. 12
 Kristina Murphy & Adrian Cherney, *Fostering Cooperation with the Police: How do Ethnic Minorities in Australia Respond to Procedural Justice-Based Policing?*, 44(2) AUSTRALIAN & N.Z. J. CRIMINOLOGY 235 (2011) 13
 Sunshine & Tyler, לעיל ה"ש 1, בעמ' 2. 14
 Lyn Hinds & Kristina Murphy, *Public Satisfaction with Police: Using Procedural Justice to Improve Police Legitimacy*, 40(1) AUSTRALIAN & N.Z. J. CRIMINOLOGY 27, 15

הדבר תורם לעיצוב עמדות חיוביות כלפי הלגיטימציה של המשטרה וגם בהגברת נכונות האזרחים לשתף עימה פעולה ולציית לחוק.¹⁶

מחקר רב שנערך בתחום השיטור בעשורים האחרונים מצא תמיכה לשני המודלים, אולם ברוב המקרים נמצא כי המודל הנורמטיבי מתאים יותר מן המודל האינסטרומנטלי להבנת היסודות של תפיסות לגיטימציה זאת.¹⁷ מחקר רב מראה כי תפיסות של הגינות הליכית קשורות בקשר הדוק ללגיטימציה יותר מאשר שיקולים אינסטרומנטליים; אלה לעיתים קרובות אינם מנבאים כלל תפיסות של לגיטימציה.¹⁸ שיקולים של רווח והפסד יכולים לקדם עמדות חיוביות קצרות טווח כלפי המשטרה. מנגד, עקרונות הוגנות ההליכים – האמונה כי המשטרה, כגוף, פועלת בהגינות, מכבדת את האזרחים ושומעת את קולם – מייצרים מחויבות ארוכת טווח לשלטון החוק וגורמי אכיפת החוק.¹⁹

מחקרים רבים בוצעו בקרב האוכלוסייה הבוגרת הנורמטיבית והצביעו על עליונות השיקולים הנורמטיביים שמבוססים על הגינות בניבוי לגיטימיות המשטרה וסיוע לה. לעומת מחקרים אלו קיימים כמה מחקרים שהראו כי בתנאים מסוימים קיימת גם חשיבות רבה לשיקולים אינסטרומנטליים. כך למשל, מספר מועט של מחקרים מציע כי בסביבה שמאופיינת בשיעורי פשיעה גבוהים, בחוסר סדר ובהרגשה של אי-ביטחון ופחד מפשיעה קיימת חשיבות מוגברת יותר לשיקולים של יעילות המשטרה.²⁰ לפי מחקר יוצא דופן של טנקבה²¹ בקרב נבדקים בגאנה שבאפריקה, להערכת יעילות המשטרה היה התפקיד המרכזי בניבוי לגיטימיות המשטרה, ואילו להערכת הוגנות הליכי המשטרה היה תפקיד משני. עוד הראה המחקר כי לא נמצא קשר בין הערכת הוגנות הליכי המשטרה ובין נכונות האזרחים לשתף פעולה עם המשטרה, וכן לא נמצא קשר בין לגיטימציה של המשטרה ובין נכונותם של אזרחים לסייע ולשתף פעולה עם המשטרה כאשר ניתנה הדעת להערכת יעילות המשטרה. כלומר אזרחים בגאנה נטו לייחס לגיטימציה גבוהה יותר למשטרה ולסייע כשהמשטרה הצליחה למנוע עבריינות, להרתיע עבריינים ולשמור על הסדר הציבורי. טנקבה מסביר כי

- 28-29 (2007); Michael D. Reisig et al., *The Construct Validity and Refinement of Process-Based Policing Measures*, 34(8) CRIM. JUST. & BEHAV. 1005, 1006 (2007)
- Tom R. Tyler, *Enhancing police legitimacy*, 1 ANNALS AM. ACAD. POL. & SOC. SCI. 84 16 (2004).
- Tal Jonathan-Zamir & David Weisburd, *The effects of security threats on antecedents of police legitimacy: Findings from a quasi-experiment in Israel*, 50(1) J. RSCH. CRIME & DELINQ. 3 (2013) 17
- Trinkner & Tyler, *לעיל ה"ש 3, בעמ' 2*. 18
- שם. 19
- Mahfuzul I. Khondaker et al., *The Views of Bangladeshi Immigrants on the Police in New York City*, 39(4) J. CRIME & JUST. 528 (2016); William Wells et al., *Neighborhood Residents' Production of Order: The Effects of Collective Efficacy on Responses to Neighborhood Problems*, 52(4) CRIME & DELINQ. 523 (2006) 20
- Justice Tankebe, *Public Cooperation with the Police in Ghana: Does Procedural Fairness Matter?* 47(4) CRIMINOLOGY 1265 (2009) 21

העדפת שיטור יעיל ומונע עבריינות משיטור הוגן, מכבד ושוויוני היא תולדה של ביצועי המשטרה היורדים שעוררו הרגשת אי־ביטחון וחשיפה לרמות גבוהות של פשיעה וחוסר סדר. מחקר של סרג'נט וקוכיל,²² בקרב האוכלוסייה הבוגרת בסנט לואיס מיזורי שבארצות הברית, נערך באחת השכונות בעיר, המאופיינת בעוני ובשיעורי פשיעה וחוסר סדר גבוהים. המחקר השווה בין התפקיד של הערכת הוגנות הליכי המשטרה ובין הרגשות של אי־ביטחון בקרב האזרחים בניבוי נכונותם לשתף פעולה עם המשטרה. ממצאי המחקר הצביעו כי להרגשת אי־ביטחון של האזרחים היה תפקיד חזק יותר בניבוי שיתוף פעולה עם המשטרה לעומת הערכת הוגנות הליכי המשטרה, כלומר לאזרחים בשכונות אלו היה חשוב שהמשטרה תספק שירות יעיל שיקנה להם הרגשת ביטחון והגנה יותר משיטור הוגן, מכבד ולא מפלה לרעה. למרות ריבוי המחקרים בעשורים האחרונים על תפקידם היחסי של שיקולים נורמטיביים ואינסטרומנטליים בניבוי לגיטימיות המשטרה, מחקר זה בוצע בעיקר על האוכלוסייה הבוגרת והנורמטיבית. מחקרים מעטים עסקו בבחינת תפיסות המשטרה בקרב בני נוער, ועוד פחות מכך עסקו בבני נוער בסיכון. מערכת היחסים בין בני נוער בסיכון ובין המשטרה נחשבת עוינת ומתוחה, ודבר זה מוביל לרמות נמוכות של לגיטימציה בעיני בני נוער בסיכון כלפי המשטרה.²³ רמות נמוכות של לגיטימציה עשויות להגביר את מעורבותם של נערים אלו במעשי עבריינות ולפגוע בנכונותם לסייע למשטרה. לפיכך חשוב לקובעי מדיניות במערכת אכיפת החוק לזהות את הגורמים המעצבים לגיטימציה של המשטרה ושיתוף פעולה עימה בקרב בני נוער בסיכון.

שיטור בני נוער בסיכון

בשל מערכת היחסים המורכבת והמתוחה עם שוטרים, אשר פוגעת בנכונות של בני נוער בסיכון לשתף פעולה עם המשטרה ולסייע לה – שיטור בני נוער בסיכון נחשב לאחת המשימות המורכבות והמאתגרות ביותר שמשטרות ברחבי העולם נאלצות להתמודד איתן.²⁴ באחת ההגדרות המקובלות והמפורטות לבני נוער בסיכון יש ארבעה מרכיבים: (א) גורמי סיכון (risk antecedence) – משתני סביבה של המתבגר הפוגעים בהתפתחותו הנורמטיבית כמו מגורים בשכונות עוני ובסביבה עבריינית וכחיק משפחה לא מתפקדת; (ב) סימני סיכון (risk markers) – שילוב בין התנהגות המתבגר ובין מכלול גורמי סיכון, המגבירים את סיכויי הפגיעות שלו ופנייתו להתנהגויות שליליות למשל, תפקוד לקוי בבית הספר ומעורבות בפעילות עבריינית; (ג) התנהגויות סיכון (risk behaviors) – פעילויות שהמתבגר מבצע והן עשויות לפגוע בו או באחר ישירות או בעקיפין, למשל גנבה מעורבות באלמות, חברות

22 Elise Sargeant & Tammy R. Kochel, *Re-examining the Normative, Expressive, and Instrumental Models: How do Feelings of Insecurity Condition the Willingness to Cooperate with Police in Different Contexts?*, 28(7) POLICING & Soc'y 823 (2018)

23 Ameen Azmy, *Police studies program for at-risk youth in youth villages: program evaluation and understanding the psychological mechanism behind participation in the program and perceptions towards police legitimacy*, POLICE PRAC. & RSCH. (2020)

24 Emily E. Tanner-Smith et al., *Risk Factors and Crime in THE OXFORD HANDBOOK OF CRIMINOLOGICAL THEORY* 89 (Francis T. Cullen & Pamela Wilcox eds., 2013)

לקבוצות עברייניות וצריכת סמים ואלכוהול; (ד) תוצאות סיכון (risk outcomes) – התוצר של מכלול הגורמים האלה הבא לידי ביטוי במגוון פעילויות כמו נשירה ממערכת החינוך, התמכרות לסמים ומעורבות בעבריינות.²⁵

מחקרים מוסיפים כי בני נוער בסיכון עשויים להשתייך לקבוצות שוליים של מיעוטים (אתניים או לאומיים) ולהתגורר בשכונות אשר מתאפיינות בחתך חברתי-כלכלי נמוך, בריכוזי פשיעה גבוהים ובחוסר סדר, ומגבירות את הסיכוי של בני נוער בסיכון לחוות שתי תופעות שיטור עיקריות – שיטור חסר או שיטור יתר (שלעיתים מתקיימות בו בזמן או לחוד) – או להיחשף אליהן. תופעות אלו במידה רבה משפיעות לרעה על עיצוב הערכת הוגנות הליכי המשטרה, על הערכת יעילות המשטרה ועל הערכת יכולת המשטרה להתניע עבריינים, ובשל כך בני נוער בסיכון מפתחים עמדות שליליות כלפי לגיטימיות המשטרה ופעילותה, התנגדות להוראות המשטרה וחוסר נכונות לסייע לה – ועשויים להיות מעורבים בהתנהגות עבריינית.²⁶

פעילויות של שיטור חסר פוגעות בהערכת בני נוער בסיכון את יעילות המשטרה וביכולתה להתניע עבריינים, והן באות לידי ביטוי באי-מילוי תפקידה של המשטרה כראוי בכל הנוגע להגנה ולשמירה על הסדר הציבורי באותן שכונות וטיפול בבעיות העבריינות והפשיעה. בשל כך שכונות אלו סובלות מרמות גבוהות של עבריינות ושל פשיעה, ואלה פוגעות בהרגשת הביטחון של התושבים ומגבירות את הסיכוי שהם יחוו מקרים של קורבנות מסוגים שונים, כמו גנבה ואלימות. בעיני תושבים בשכונות שמתגוררות בהן אוכלוסיות סיכון ואוכלוסיות שוליים דוגמת בני נוער בסיכון, שיטור חסר משמעו שהמשטרה והמדינה נכשלו בהגנה עליהם ובשמירה על ביטחונם, ושיחס המשטרה והמדינה אינו שווה ומפלה אותם לרעה בעקבות שיוכם הקבוצתי (מהגרים, מיעוטים אתניים, קבוצות סיכון וקבוצות שוליים).²⁷ לפיכך תושבי השכונות האלו מרגישים אפליה לרעה וניכור מצידה של המדינה, ולכן מייחסים לגיטימיות נמוכה למשטרה ואינם משתפים עימה פעולה ומסייעים לה.²⁸

פעילויות של שיטור יתר פוגעות בהערכת בני נוער בסיכון את הוגנות הליכי המשטרה; פעילויות אלה באות לידי ביטוי בפעילות נרחבת של המשטרה, ובכללה סיוורים של שוטרים ברגל או ברכיבה על סוסים בשכונות שמתגוררים בהן בני נוער בסיכון, שימוש באסטרטגיות שיטור אשר מושתות על פרופיל גזעי וחיפושים רבים במכוניות של חשודים ועל גופם

Joanne M. Kaufman, *Explaining the Race/Ethnicity–Violence Relationship: Neighborhood Context and Social Psychological Processes*, 22(2) JUST. 224, 227-230 (2005); Mike A. Males & Elizabeth A. Brown, *Teenagers' High Arrest Rates: Features of Young Age or Youth Poverty?*, 29(1) J. ADOLESCENT RSCH. 3 (2014); Ivy N. Defoe et al., *Disentangling the Relationship Between Delinquency and Hyperactivity, Low Achievement, Depression, and Low Socioeconomic Status: Analysis of Repeated Longitudinal Data*, 41(2) J. CRIM. JUST. 100 (2013).

Guy Ben-Porat et al., *The Challenge of Diversity Management: Police Reform and the Arab Minority in Israel*, 45(3) POL'Y SCI. 243, 244-247 (2012).

Ben-Porat et al., לעיל ה"ש 26, בעמ' 6.

Ben Bradford, *Policing and Social Identity: Procedural Justice, Inclusion and Cooperation Between Police and Public*, 24(1) POLICING & SOC'Y 22 (2014).

כדי לתפוס חשודים רבים יותר וכדי להשתלט על הסדר הציבורי.²⁹ נמצא כי פעילויות אלו מגבירות את סיכויי היקלעותם של בני נוער בסיכון למפגשים עם שוטרים מאחר שברובם הגדול של המקרים השוטרים חושדים בבני נוער בסיכון כי הם היו מעורבים בהתנהגות עבריינית או שהם עשויים להיות מעורבים בהתנהגות עבריינית. חשדנות זו עשויה ליצור מפגשים מתוחים ועוינים, שמצד אחד הנערים מסרבים לציית בהם להוראות המשטרה ואף נוקטים התנהגות לא מכבדת מצידם ומצד אחר השוטרים נוהגים בהם בתוקפנות רבה ומנצלים לרעה כוח וסמכות; והדברים מתבטאים בהשפלה ובאלימות פיזית ומילולית כלפי הנערים.³⁰ לפיכך בני נוער מרגישים כי המשטרה מקפחת אותם, אינה רואה בהם אזרחים שווים ואינה מכבדת אותם וכי היחס שלה כלפיהם אינו הוגן ומפלה לרעה – ולכן הם מפתחים עמדות שליליות, עוינות וחוסר אמון כלפי המשטרה וכלפי הלגיטימיות שלה ונוטים לא לציית לפקודות המשטרה ולהוראותיה.³¹

מחקרים מראים כי קבוצות שוליים שבני נוער בסיכון עשויים להשתייך אליהן עשויות לחוות שיטור יתר ושיטור חסר בו בזמן. שילוב בין שיטור יתר ובין שיטור חסר עלול לעורר בקרב בני נוער בסיכון חשש שמא תפגע המשטרה בזכויות הבסיסיות שלהם בעקבות שיטות שיטור שמתבססות על אפיון אתני, על מעצרים רבים ועל חיפושים תוקפניים, אך בד בבד הם ירגישו זקוקים למשטרה כדי לטפל בבעיות העבריינות והפשיעה הגואה במקום המגורים שלהם. שילוב בין שתי התופעות חושף בני נוער בסיכון למעצרים תכופים כחשודים בעבריינות מחוץ לשכונות שלהם וכן לשיעורי פשיעה גבוהים בתוך השכונות שלהם.³² לסיכום, מחקרים שעסקו בחוויית השיטור של בני נוער שמתגוררים בשכונות אשר מאופיינות בשיעורי פשיעה גבוהים ובחוסר סדר התמקרו ברובם הגדול בקשר בין פירוש בני נוער בסיכון את חוויות השיטור ובין עיצוב עמדותיהם בעניין הלגיטימציה של המשטרה ובעניין המניעים לשתף פעולה עם המשטרה. על אף החשיבות במחקרים האלו, נדמה כי לא

Rod K. Brunson, *Police Don't Like Black People: African-American Young men's Accumulated Police Experiences*, 6(1) CRIMINOLOGY & PUB. POL'Y 71 (2007); Rod K. Brunson & Ronald Weitzer, *Negotiating Unwelcome Police Encounters: The Intergenerational Transmission of Conduct Norms*, 40(1) J. CONTEMP. ETHNOGRAPHY 425 (2011).

Warren Friedman et al., *Encounters Between Police Officers and Youths: The Social Costs of Disrespect*, 27(2) J. CRIME & JUST. 1 (2004); Ronald Weitzer & Rod K. Brunson, *Strategic Responses to the Police Among Inner-city Youth*, 50(2) SOCIO. Q. 235 (2009); Brunson & Weitzer, *לעיל ה"ש 29*.

Yolander G. Hurst, *Juvenile Attitudes Toward the Police: An Examination of Rural Youth*, 32(2) CRIM. JUST. REV. 121, 130-140 (2007); Yolander G. Hurst & James Frank, *How Kids View Cops the Nature of Juvenile Attitudes Toward the Police*, 28(3) J. CRIM. JUST. 189, 194-201 (2000); Stephanie A. Wiley & Finn-Aage Esbensen, *The Effect of Police Contact: Does Official Intervention Result in Deviance Amplification?*, 62(3) CRIME & DELINQ. 283 (2016).

Ben-Porat et al., *לעיל ה"ש 26, בעמ' 6*.

יחדה תשומת לב מרובה לבחינת תפקידם היחסי של שיקולים אינסטרומנטליים ונורמטיביים בעיצוב לגיטימציה של המשטרה ובניבוי נכונות שיתוף פעולה עם המשטרה.

לגיטימציה ושיתוף פעולה של בני נוער עם המשטרה

מחקרים רבים שעסקו בבני נוער נשענו על תאוריות של חברות כלפי החוק (Legal socialization)³³. ככלל, בבסיס המחקרים האלה עומדת ההנחה שקיים קשר בין פיתוח מערכת יחסים בריאה ויציבה עם החוק, המבוססת על כבוד הדדי ועל ערכים משותפים – והנגזרת מחוויה של יחס הוגן, מכבד ולא מפלה לרעה מצד המשטרה, ובין נטייה לתמוך במערכת אכיפת החוק ובנציגיה, לציית לחוק ולשתף פעולה עם המשטרה. מחקרים אלו מראים כי שיתוף פעולה עם המשטרה וציות לחוק נובעים מתוך התפיסה שמערכת אכיפת החוק והמשטרה לגיטימיות. לחלופין, במקרים שבני נוער מפתחים מערכת יחסים לא בריאה עם מערכת אכיפת החוק, שיתוף הפעולה עימה ועם המשטרה נובע משיקולים אינסטרומנטליים שעשויים במידה רבה לשרת עניין אישי או חברתי, למשל דיווח על עבריינים למשטרה ינבע מתוך רצון לשמור על ביטחון השכונה או מהימנעות ממעורבות בהתנהגות עבריינית מאחר שקיים חשש להיתפס על ידי המשטרה ולהיענש, ולא מתוך התפיסה שהמשטרה ומערכת אכיפת החוק לגיטימיות, כלומר לא מתוך הפנמה עמוקה של החוק והסכמה עימו.³⁴

מחקרים מעטים בחנו את תפקידם היחסי של שיקולים נורמטיביים ואינסטרומנטליים בניבוי לגיטימיות המשטרה בקרב בני נוער ואת תפקידה של לגיטימיות המשטרה בתור מנוע מרכזי בעידוד בני נוער לשתף פעולה עם המשטרה ולסייע לה. מחקרים אלו הצביעו על ממצאים לא עקביים. בנקודה זו חשוב לציין כי מחקרים אלו לא כללו את המשתנה הרתעה אלא רק את המשתנה יעילות המשטרה, שהוא שיקול אינסטרומנטלי, להבדיל ממחקרים בקרב האוכלוסייה הבוגרת שכללו את שני המשתנים כחלק משיקולים אינסטרומנטליים.³⁵ מחקרים אלו כללו את המשתנה הוגנות הליכי המשטרה בהתייחסותם אל שיקולים נורמטיביים. כך למשל מחקרו של אקינלאבי³⁶ בקרב בני נוער בניגריה, אפריקה, הצביע על כך שהתקיים קשר רק בין הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים) ובין לגיטימיות המשטרה, ואילו הערכת יעילות המשטרה (שיקולים אינסטרומנטליים) לא הייתה קשורה בשום צורה ללגיטימיות המשטרה. מחקר אחר – של הינדס,³⁷ וכן מחקר משותף של מרפי וגילור³⁸ בקרב בני נוער אוסטרלים – הראה כי הערכת הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים) ניבאה את לגיטימיות המשטרה חזק יותר מהערכת יעילות המשטרה (שיקולים

Trinkner & Tyler, לעיל ה"ש 3, בעמ' 2. 33

Trinkner & Cohn, לעיל ה"ש 3, בעמ' 2. 34

Sunshine & Tyler, לעיל ה"ש 21, בעמ' 5; Tankebe, לעיל ה"ש 1, בעמ' 2 35

Michael A. Oluwagbenga, *Young People, Procedural Justice and Police Legitimacy* 36
in Nigeria, 27(4) Soc'y & Policing 419 (2017)

Lyn Hinds, *Building Police—Youth Relationships: The Importance of Procedural Justice*, 7(3) Youth Just. 195 (2007) 37

ALANA GAYLOR & KRISTINA MURPHY, *Policing Youth: Can Procedural Justice Nurture Youth Cooperation with Police?* (2010) 38

אינסטרומנטליים). ממצאים דומים עולים ממחקרם של דורליקס וואן דיין בולק³⁹ בקרב בני נוער פלמים (Flemish adolescents) בבית ספר תיכון. ממצאי ארבעת המחקרים האלה מעידים כי נערים העדיפו שיטור הוגן, שוויוני ולא מפלה לרעה משיטור יעיל ומונע עבריינות. מנגד, מחקרים של הינדס⁴⁰ ושל מרפי⁴¹ בקרב בני נוער באוסטרליה הראו כי הערכת יעילות המשטרה (שיקולים אינסטרומנטליים) ניבאה את לגיטימיות המשטרה חזק יותר מהערכת הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים). בני נוער העדיפו במקרים אלו שיטור שמרתיע עבריינים, אוכף את הסדר הציבורי ומונע עבריינות משיטור הוגן, שוויוני ולא מפלה לרעה. מן המחקרים האלה שלושה בלבד בחנו את תפקידן היחסי של הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים) ושל הערכת יעילות המשטרה (שיקולים אינסטרומנטליים) בעידוד בני נוער לסייע למשטרה ואם הלגיטימציה של המשטרה מתווכת את הקשר בין שיקולים אינסטרומנטליים ונורמטיביים ובין נכונות לשיתוף פעולה עם המשטרה. מחקרים אלו התמקדו בבני נוער נורמטיביים במדינות מערביות דמוקרטיות והצביעו על ממצאים סותרים ולא עקביים, וכן הם התייחסו אך ורק למשתנה יעילות המשטרה כחלק משיקולים אינסטרומנטליים וטרם התייחסו אל המשתנה פחד להיתפס על ידי המשטרה (הרתעה). מחקרם של דורליקס וואן דיין בולק בקרב בני נוער בהולנד הראה כי הערכת הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים) השפיעה בעידוד בני נוער לסייע למשטרה יותר מהערכת יעילות המשטרה (שיקולים אינסטרומנטליים) וכי הקשר תווך על ידי תפיסת המשטרה כלגיטימית. מרפי ערכה עוד שני מחקרים; אחד עם גילור ואחד לבד. המחקרים בוצעו בקרב בני נוער באוסטרליה והצביעו על ממצאים סותרים בנוגע לתפקידן היחסי של הוגנות הליכי המשטרה ושל הערכת יעילות המשטרה בניבוי לגיטימציה של המשטרה. מחקרה של מרפי עם גילור הראה כי הוגנות הליכי המשטרה השפיעה על עיצוב לגיטימציה של המשטרה יותר מיעילות המשטרה, ואילו מחקרה של מרפי לבדה הראה ההפך – שהערכת יעילות המשטרה השפיעה בניבוי לגיטימציה יותר מהערכת הוגנות הליכי המשטרה. מרפי אינה מסבירה כיצד התקיימה הסתירה במחקרה. אי-עקביות וסתירה בממצאים מחזקות את הצורך בבחינת תפקידן היחסי של הוגנות הליכי המשטרה ושל הערכת יעילות המשטרה בקרב קבוצות שונות של בני נוער (נוער נורמטיבי ונוער בסיכון).

מרפי בחנה בשני מחקרה גם אם לגיטימציה של המשטרה מתווכת את הקשר שבין הערכת יעילות המשטרה והוגנות הליכי המשטרה ובין שיתוף פעולה עם המשטרה. מחקרם של מרפי וגילור הראה כי נמצא קשר בין הוגנות הליכי המשטרה ובין נכונות הנערים לשתף פעולה עם המשטרה וכי קשר זה תווך על ידי לגיטימציה של המשטרה. במחקרה האחר של מרפי נמצא כי התקיים קשר בין הערכת יעילות המשטרה ובין נכונות שיתוף פעולה עם המשטרה וכי קשר זה תווך על ידי לגיטימציה של המשטרה.

- Astrid Dirikx & Jan Van den Bulck, *Media use and the Process-based Model for Police Cooperation: An Integrative Approach Towards Explaining Adolescents' Intentions to Cooperate with the Police*, 54(2) BRITISH J. CRIMINOLOGY 344 (2013) 39
- Lyn Hinds, *Youth, Police Legitimacy and Informal Contact*, 24(1) J. POLICE & CRIM. PSYCH. 10 (2009) 40
- Kristina Murphy, *Does Procedural Justice Matter to Youth? Comparing Adults' and Youths' Willingness to Collaborate with Police*, 25(1) POLICING & Soc'y 53 (2015) 41

שלושת המחקרים האלו הראו ששיקולים נורמטיביים ואינסטרומנטליים, ובפרט הערכת יעילות המשטרה והערכת הוגנות הליכי המשטרה, היו חשובים בהגברת נכונותם של בני נוער לסייע למשטרה מאחר שהם תרמו לייחוס לגיטימיות גבוהה למשטרה, והלגיטימציה של המשטרה הייתה המניע לעידוד אזרחים לסייע למשטרה. במילים אחרות, הקשר בין הערכת יעילות המשטרה והערכת הוגנות הליכי המשטרה ובין נכונות שיתוף פעולה עם המשטרה לא היה ישיר אלא תווך על ידי לגיטימציה של המשטרה. ממצאים אלו, כמו מחקרים בקרב האוכלוסייה הבוגרת, מצביעים על מרכזיותה של לגיטימיות המשטרה בהגברת נכונות בני נוער לשתף פעולה עם המשטרה.

מנגד, למחקרים אלו נוסף מחקר, של ריסיג ולויד,⁴² אשר התמקד בבני נוער בתיכון בג'מייקה. שלא כמו המחקרים שהזכרנו לעיל, מחקרם של ריסינג ולויד בחן אם לגיטימיות המשטרה תתווך את הקשר בין שיקולים נורמטיביים ובין נכונות הנערים לשתף פעולה עם המשטרה, אך המחקר לא כלל שיקולים אינסטרומנטליים. המחקר הצביע רק על קשר ישיר בין נכונות הנערים לסייע למשטרה ובין שיקולים נורמטיביים והראה כי לגיטימיות המשטרה לא תיווכה קשר זה ואף לא נמצאה קשורה לנכונות בני נוער לסייע למשטרה. הממצאים הלא עקביים והסותרים העולים מהמחקרים המעטים בקרב בני נוער נורמטיביים מראים כי יש צורך חשוב ביותר לבחון בהרחבה ובשיטתיות מה עומד ביסוד תפיסות לגיטימציה של המשטרה בקרב בני נוער ומה ההשלכות של לגיטימציה בכל הנוגע לשיתוף פעולה עם המשטרה וסיוע לה.

לסיכום, מחקר ענף בקרב האוכלוסייה הבוגרת – שבחן את תפקידם היחסי של המודל האינסטרומנטלי ושל המודל הנורמטיבי על עיצוב לגיטימציה של המשטרה ותפקידה בכל הנוגע לסיוע למשטרה, לציות לחוק ולשמירה על החוק – הצביע על עליונותם של שיקולים נורמטיביים בעיצוב לגיטימציה של המשטרה לעומת שיקולים אינסטרומנטליים. זאת ועוד, מחקרים אלו הצביעו בעקביות על תפקידה החשוב של תפיסת לגיטימציה של המשטרה בעידוד סיוע למשטרה. לעומת העושר המחקרי בקרב האוכלוסייה הבוגרת, במחקרים אחרים בלבד נבחנו סוגיות אלו בקרב בני נוער, ואלה הצביעו על ממצאים סותרים ולא עקביים. עוד עולה מסקירת הספרות בתחום, שבנוגע לשיקולים אינסטרומנטליים, מחקרים אלו התייחסו אך ורק להערכת יעילות המשטרה וטרם התייחסו אל פחד מהיתפסות על ידי המשטרה (הרתעה). נוסף על ספרות המחקר הדלה והחלל הספרותי בקרב בני נוער, מחקרים אחדים עסקו בשיטור בני נוער בסיכון. רוב המחקרים האלה עסקו באופן שבני נוער אלו מפרשים חוויות של שיטור, אך נדמה שמחקרים אלו ייחסו תשומת לב מזערית (אם בכלל) לבחינת תפקידם היחסי של הערכת הוגנות המשטרה, יעילות המשטרה ופחד להיתפס על המשטרה בעיצוב הלגיטימציה של המשטרה. יתרה מכך, המחקרים טרם בחנו את מרכזיות תפקידה של לגיטימיות המשטרה בכל הנוגע לשיתוף פעולה עם המשטרה. את החסר הזה במחקר אנו מתכוונים למלא במחקר זה באמצעות התמקדות במקורות ובהשלכות של תפיסות לגיטימציה של המשטרה בקרב בני נוער בסיכון.

Michael D. Reisig & Camille Lloyd, *Procedural Justice, Police Legitimacy, and Helping* 42
the Police Fight Crime: Results from a Survey of Jamaican Adolescents, 12(1) POLICE
 .Q. 42 (2009)

המחקר הנוכחי

אחד המאפיינים הבולטים של בני נוער בסיכון הוא מגוריהם בשכונות אשר מאופיינות בשיעורי פשיעה גבוהים ובחוסר סדר, בהרגשת אי-ביטחון ופחד מפשיעה.⁴³ מחקרים בקרב האוכלוסייה הבוגרת שבחנו את תפקידם היחסי של שיקולים אינסטרומנטליים ושיקולים נורמטיביים בסכיבה לא בטוחה אשר סובלת מאי-סדר ומשיעורי פשיעה גבוהים הראו כי בתנאים אלו קיימת עדיפות לשיקולים אינסטרומנטליים.⁴⁴ לפיכך ייתכן כי בקרב בני נוער בסיכון, שרובם מגיעים משכונות אשר סובלות מפשיעה מרובה ומאי-סדר, המשקל של שיקולים אינסטרומנטליים יהיה חזק מזה הנמצא במחקר על אוכלוסייה בוגרת ונורמטיבית. יותר מכך, החברות כלפי החוק של בני נוער בסיכון אינה כוללת בדרך כלל הפנמה של החובה לציות לחוק שהמורל הנורמטיבי מושתת עליה, ולפיכך ייתכן כי בקרב אוכלוסייה זו תפיסות לגיטימציה של המשטרה היו קשורות בשיקולים של יעילות והרתעה דווקא.⁴⁵ במחקרנו התמקדנו בקבוצה של 167 בני נוער בסיכון בישראל שלמדו בהשמה חוץ-ביתית מסוג כפר נוער. עניינו של המחקר היה לבחון את תפקידם היחסי של שיקולים אינסטרומנטליים (הערכות של יעילות משטרה ופחד מהיתפסות על ידי המשטרה) ושל שיקולים נורמטיביים (הגינות תהליכית) בעת ניכוי הלגיטימציה של המשטרה ונכונות דיווח למשטרה. נוסף על כך, המחקר תוכנן לבחון את התפקיד של תפיסות לגיטימציה של המשטרה בכל הנוגע לנכונות בני נוער בסיכון לדווח למשטרה. ספציפית ביקשנו לברוק: (א) אם עמדותיהם של בני נוער בסיכון כלפי לגיטימיות המשטרה תהינה קשורות להערכת הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים) או להערכת יעילות המשטרה ולפחד להיתפס על ידי המשטרה (שיקולים אינסטרומנטליים); (ב) אם נכונותם של בני נוער בסיכון לסייע למשטרה תהיה קשורה להערכת הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים) או להערכת יעילות המשטרה ולפחד להיתפס על ידי המשטרה (שיקולים אינסטרומנטליים) או לתפיסת המשטרה כלגיטימית; (ג) אם לגיטימציה של המשטרה תשמש גורם מתווך בין שיקולים נורמטיביים ואינסטרומנטליים ובין נכונות לסייע למשטרה.

שיטה

משתתפים והליך מחקר

המחקר הנוכחי התמקד בבני נוער בסיכון אשר שוהים במסגרות השמה חוץ-ביתיות מסוג כפרי נוער חינוכיים. שילוב בני נוער בסיכון במסגרות השמה חוץ-ביתיות מתבצע בשל הצורך לשנות את סביבתם הפוגענית, המאופיינת על פי רוב בשיעורים גבוהים של אלימות, בשימוש בסמים, בזנות, בעוני, בפשע ובמשפחה אלימה ולא מתפקדת.⁴⁶ השמת בני נוער

43 Azmy, לעיל ה"ש 22; Sargeant & Kochel, לעיל ה"ש 23, בעמ' 5.

44 Tankebe, לעיל ה"ש 21, בעמ' 5.

45 Trinkner & Tyler, לעיל ה"ש 3, בעמ' 2.

46 ענת זעירא, שלהבת עטר-שוורץ ורמי בנבנישתי "ילדים ובני נוער בהשמה חוץ-ביתית בישראל, סוגיות ואתגרים" מפגש לעבודה סוציאלית 9 (2012); עמנואל גרופר "חינוך בני נוער עולים

בסיכון בסביבה חדשה חוץ-ביתית מיועדת ליצור מעטפת שתספק להם הגנה, ביטחון, רווחה ותנאים חיים אשר מעודדים אימוץ אורח חיים נורמטיבי; אלו יתרמו לכריאותם של בני הנוער וכן למצבם המנטלי, למצבם החברתי ולמצבם הפיזי.⁴⁷

נתוני המחקר התבססו על שאלונים של דיווח עצמי אנונימיים שעניינם עמדות במגוון נושאים אשר עוסקים במשטרה. השאלונים חולקו ל-167 בני נוער, מתוכם השתתפו במחקר 65 נערים ו-81 נערות בגילים 15-18, אשר לומדים בשני כפרי נוער במרכז הארץ, שכפופים לאגף חינוך התיישבותי במשרד החינוך. כל המשתתפים במחקר היו יהודים. בשלב הראשון הוגשה בקשה לקבלת אישור מוועדת האתיקה של האוניברסיטה העברית בירושלים ושל משרד החינוך כדי לאסוף נתונים מבני הנוער. השאלונים היו אנונימיים (המשתתפים לא התבקשו לציין פרטיים מזהים) ולא היו שאלות חודרניות ופוגעניות, ולפיכך לא היה צורך באישור מההורים.

בשלב השני – לאחר קבלת האישורים מוועדות האתיקה – בוצע פיילוט בהשתתפות שבעים בני נוער בכפרי נוער שלא השתתפו במחקר. מטרת הפיילוט הייתה לבחון את מהימנות כלי המדידה של המשתנים: לגיטימיות המשטרה, יעילות המשטרה ופחד להיתפס על ידי המשטרה (שיקולים אינסטרומנטליים), הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים) וסיוע למשטרה. לאחר ניתוח ממצא הפיילוט נמצא כי מהימנות המשתנים הייתה בינונית עד גבוהה ($\alpha = 0.69-0.734$).

בשלב השלישי תואמו ימים בין מנהלי כפרי הנוער ובין עורך המחקר לצורך הגעה לחלוקת שאלונים ולאיסוף הנתונים. מנהלי כפרי הנוער התבקשו ליידע את בני הנוער בכיתות י-יב (בגילים 15-18) על קיומו של המחקר ולעודד אותם להשתתף בו. הנתונים נאספו בחודשים אפריל ומאי בשנת 2015 בימים שונים בכל אחד מכפרי הנוער בשעות אחר הצהריים. לפני שמילאו בני הנוער את השאלונים הוסבר להם כי הם אנונימיים ואין צורך במסירת פרטים מזהים, וכן שההשתתפות וולונטרית בלבד ואין חובה להשתתף במחקר. נוסף על כך, הוסבר להם כי הם יכולים להפסיק בכל רגע את מילוי השאלון. לאחר מכן הם חתמו על הסכמה מדעת ומילאו את השאלון. יש לציין כי 176 השתתפו במחקר ומילאו את השאלון, שלושה משתתפים אחרים סירבו למלא את השאלון – מסיבות אישיות. מילוי השאלון נמשך בין עשרים לשלושים דקות.

בישראל: יישום מודל ייחודי של חינוך פנימייתי – כפר הנוער הרב תרבותי "מפגש לעבודה סוציאלית", 131, 137-138 (2012).

Erik J. Knorth et al., *Under one Roof: A Review and Selective Meta-analysis on the Outcomes of Residential Child and Youth Care*, 30(2) CHILD. & YOUTH SERVICES REV. 123 (2008).

לוח 1: סטטיסטיקה תיאורית של משתני המחקר

משתנה	N	Mean	S.E	%
גיל	167	16.78	.90	-
מין	146			
זכר	65	-	-	43.9%
נקבה	81	-	-	54.7%
קורבנות	153			
הייתה קורבנות	35	-	-	22.9%
לא הייתה קורבנות	118	-	-	77.1%
מגע עם משטרה	155			
היה מגע עם המשטרה	80	-	-	51.6%
לא היה מגע עם המשטרה	75	-	-	48.4%
טיב המגע עם המשטרה	76			
מגע שלילי	34	-	-	44.7%
מגע ניטרלי	19	-	-	25%
מגע חיובי	23	-	-	30.3%
הוגנות הליכי המשטרה	167	2.741	.823	-
יעילות המשטרה	167	2.687	.773	-
פחד מהיתפסות על ידי המשטרה	166	.0583	.916	-
לגיטימציה של המשטרה	167	3.136	.872	-
נכונות דיווח למשטרה	167	2.956	1.095	-

מערך המחקר

המחקר התבסס על סקר רוחבי מתאמי מסוג של קשר שמתמקד בנקודת זמן אחת. מערך מחקר זה מאפשר בחינה של קשרים בין משתנים שונים, אך אינו מאפשר להסיק סיבתיות.

כלי המחקר

בשאלון המחקר היו משתנים דמוגרפיים – גיל, מין (1=זכר, 0 = נקבה) – ומשתנים מפקחים: טיב המגע עם המשטרה וספציפית אם המגע עם המשטרה היה חיובי או שלילי. המדד כלל שלוש רמות: חיובי, שלילי וניטרלי. המשתנה קודד באמצעות משתני דאמי, ולפיכך המגע הניטרלי משמש קבוצת ייחוס. לפיכך קודדו שני משתני דאמי: מגע חיובי (1 = מגע חיובי, 0 = מגע ניטרלי ושלילי) ומגע שלילי (1 = מגע שלילי, 0 = מגע ניטרלי וחיובי), כן נשאלו המשתתפים אם הם היו קורבן לעבירה בשנה האחרונה (1 = חוו קורבנות, 0 = לא חוו קורבנות).

נוסף על המשתנים הדמוגרפיים התייחס השאלון אל שיקולים נורמטיביים ואינסטרומנטליים. שיקולים אינסטרומנטליים התמקדו בשני ההיבטים (א) יעילות המשטרה; (ב) פחד מהיתפסות

על ידי המשטרה, ואילו שיקולים נורמטיביים התמקדו בהיבט אחד שנגע להוגנות הליכי המשטרה.

יתרה מכך, בשאלון היו שני המשתנים התלויים (א) לגיטימיות המשטרה; (ב) נכונות דיווח למשטרה. המשתנים עומדים בקו אחד עם מחקרים קודמים בתחום הלגיטימציה של המשטרה ומהימנותם בינונית עד גבוהה שנעה בין $0.637 - 0.734$.⁴⁸ המשתנה יעילות המשטרה נמדד באמצעות חמישה פריטים שהתייחסו אל מקום מגוריהם של הנערים: "המשטרה עושה עבודה טובה ומוצלחת כנגד הפשיעה איפה שאני גר"; "כשיש משטרה איפה שאני גר אני מרגיש בטוח יותר"; "המשטרה מבצעת את עבודתה בצורה טובה"; "המשטרה מתמודדת בצורה טובה כנגד התופעה של עבריינות נוער וכנופיות הנוער ומצליחה למנוע אותן ולצמצם אותן"; ו"המשטרה מצליחה לשמור על הסדר ועל העניינים" (שלא יהיו מכות בין אנשים ושלא יתחילו אנשים להתפרע) באזורי בילוי של נערים כמו מועדונים ופאבים". כל הפריטים נמדדו בסולם ליקרט הנע בין 1 (לא מסכים בכלל) עד 5 (מסכים במידה רבה מאוד). ציונו של כל נבדק הוא ממוצע הפריטים, והפריטים קודדו כך שציון גבוה משמעו תפיסה גבוהה יותר של יעילות המשטרה. נמצא כי המהימנות הפנימית של המשתנה הייתה $(\alpha = 0.734)$.

המשתנה פחד מהיתפסות על ידי המשטרה נמדד באמצעות ארבעה פריטים. המשתתפים נשאלו מהו לדעתך הסיכוי להיתפס על ידי המשטרה "במצב של פריצה לדירה"; "סחר בסמים"; "השחתת רכוש ציבורי" ו"עבירה על חוק מחוקי התנועה כמו לעבור ברמזור ארום בזמן נסיעה באוטו או לנהוג מעל המהירות המותרת". המשתתפים התבקשו לציין מה הסיכוי להיתפס על ידי המשטרה באמצעות סולם ליקרט הנע בין הערך הנמוך ביותר (1 – סיכוי נמוך ביותר) לערך הגבוה ביותר (5 – סיכוי גבוה ביותר). ציונו של כל נבדק הוא ממוצע הפריטים, והפריטים קודדו כך שציון גבוה יותר משקף סיכוי גבוה להיתפס על ידי המשטרה. נמצא כי המהימנות הפנימית של המדד הייתה $(\alpha = 0.637)$.

המשתנה הוגנות הליכי המשטרה נמדד באמצעות ארבעה פריטים: "שוטרים מתייחסים בצורה מכובדת, טובה ולא פוגעת באנשים עמם באים במגע"; "למשטרה חשוב שיהיה טוב לרווחת האזרחים"; "המשטרה מסבירה בצורה טובה וברורה את פעילותיה ומה היא מתכוונת לעשות איתם במקרה שהיא עוצרת אותם, חוקרת אותם או בזמן בדיקה שגרתית ברחוב" ו"המשטרה מאפשרת לאזרח להביע את עמדתו ולומר את מה שיש לו להגיד לפני שהם מקבלים החלטה לגביו". ציונו של כל נבדק הוא ממוצע הפריטים, והפריטים קודדו כך שציון גבוה משמעו תפיסה גבוהה יותר כלפי הוגנות הליכי המשטרה. כל הפריטים נמדדו בסולם ליקרט הנע בין 1 (כלל וכלל לא מסכים) ל-5 (מסכים מאוד). נמצא כי המהימנות הפנימית של המדד הייתה $(\alpha = 0.684)$.

48 Jonathan-Zamir & Weisburd, לעיל ה"ש 17, בעמ' 4; Sunshine & Tyler, לעיל ה"ש 1, בעמ' 2; Mazerolle et al., לעיל ה"ש 6, בעמ' 3; Jacinta M. Gau, *Procedural Justice and Police Legitimacy: A Test of Measurement and Structure*, 39(2) AMERICAN J. CRIM. JUST. 178 (2014); Doreen Bensch et al., *Teasing Apart Overclaiming, Overconfidence, and Socially Desirable Responding*, 26(3) ASSESSMENT 351 (2019)

המשתנה לגיטימיות המשטרה נמדד באמצעות חמישה פריטים: "אני מכבד מאוד את משטרת ישראל"; "יש לי אמון במשטרת ישראל, אני בוטח וסומך על משטרת ישראל"; "אם קרוב משפחה או חבר ייפול קורבן לעבירה (יגנבו ממנו דברים או יתקפו אותו), אני אעודד אותו לפנות למשטרה"; "יש לציית למה שהמשטרה מבקשת, גם אם אנחנו לא אוהבים את הצורה שבה המשטרה מתנהגת עם אנשים" ו"לרוב אני מנסה לעשות את מה שהחוק אומר, גם אם אני חושב שהחוק לא הוגן ולא פייר". ציונו של כל נבדק הוא ממוצע הפריטים, והפריטים קודרו כך שציון גבוה משמעו תפיסה גבוהה יותר של לגיטימיות המשטרה. כל הפריטים נמדדו בסולם ליקרט הנע בין 1 (לא מסכים בכלל) ל-5 (מסכים במידה רבה מאוד). נמצא כי המהימנות הפנימית של המדד הייתה $(\alpha = 0.711)$.

המשתנה דיווח למשטרה נמדד באמצעות ארבעה פריטים אשר בחנו את מוכנותם של בני הנוער לדווח למשטרה בנוגע למקרים האלה: "היית עֵד שמישהו ביצע עבירה"; "ראית חפץ חשוד"; "אתה חושד שמישהו מתכוון לבצע עבירה חמורה"; ו"המשטרה פנתה אליך בבקשה שתספק מידע שעשוי לסייע בפענוח פשע". ציונו של כל נבדק הוא ממוצע הפריטים, והפריטים קודרו כך שציון גבוה משמעו נכונות גבוהה לציית למשטרה. כל הפריטים נמדדו בסולם ליקרט הנע מ-1 (סיכוי נמוך ביותר) ל-5 (סיכוי גבוה מאוד). נמצא כי המהימנות הפנימית של המדד הייתה $(\alpha = 0.728)$.

ניתוח הנתונים

ניתוח הנתונים בוצע לפי שתי רגרסיות לינאריות רבות־משתנים, הרגרסיה הראשונה התמקדה בניסיון להבין את תפקידם היחסי של שיקולים אינסטרומנטליים ונורמטיביים בניבוי לגיטימציה של המשטרה, והיא כללה את המשתנים יעילות המשטרה, פחד מהיתפסות על ידי המשטרה, הוגנות הליכי המשטרה, מין, גיל, חוויה של קורבנות וחוויה של מגע עם שוטרים וספציפית אם החוויה הייתה שלילית או חיובית.

הרגרסיה השנייה התמקדה בניסיון להבין שתי סוגיות, הראשונה – את תפקידם היחסי של שיקולים אינסטרומנטליים (יעילות המשטרה ופחד מהיתפסות על ידי המשטרה) לעומת שיקולים נורמטיביים (הוגנות הליכי המשטרה) בניבוי נכונותם של בני נוער בסיכון לדווח למשטרה, והשנייה – את תפקיד לגיטימיות המשטרה בכל הנוגע לניבוי נכונותם של בני נוער בסיכון לדווח למשטרה וספציפית אם לגיטימיות המשטרה תשמש גורם מתווך או גורם ישיר בניבוי נכונות הנערים לדווח למשטרה.

כדי לבחון את שתי הסוגיות כללה הרגרסיה שני צעדים. הצעד הראשון התמקד בתפקידם היחסי של המשתנים שיקולים אינסטרומנטליים (יעילות המשטרה ופחד מהיתפסות על ידי המשטרה) ושיקולים נורמטיביים (הוגנות הליכי המשטרה) בניבוי נכונות לדווח למשטרה. המודל הראשון כלל את המשתנים יעילות המשטרה, פחד מהיתפסות על ידי המשטרה, הוגנות הליכי המשטרה, מין, גיל, חוויה של קורבנות וחוויה של מגע עם שוטרים וספציפית אם החוויה הייתה שלילית או חיובית.

בצעד (במודל) השני הוכנסה המשתנה תפיסת לגיטימציה של המשטרה, נוסף על המשתנים יעילות המשטרה, פחד מהיתפסות על ידי המשטרה, הוגנות הליכי המשטרה, מין, גיל, חוויה של קורבנות וחוויה של מגע עם שוטרים וספציפית אם החוויה הייתה שלילית או חיובית.

תוצאות המחקר

בחינת המתאמים (קורלציה) בין משתני המחקר (ראו לוח 2) לגיטימיות המשטרה, נכונות לדווח למשטרה, יעילות המשטרה, פחד להיתפס על ידי המשטרה והוגנות הליכי המשטרה הראתה כי קיים מתאם חיובי בעוצמה בינונית-גבוהה בין המשתנה הוגנות הליכי המשטרה ובין המשתנה יעילות המשטרה ($r = .616, p < .001$). הממצאים הראו שהתקיים מתאם חיובי בעוצמה בינונית-גבוהה ובין המשתנה הוגנות הליכי המשטרה ובין המשתנה לגיטימיות המשטרה ($r = .532, p < .01$). עוד עולה כי התקיים מתאם נמוך בין הוגנות הליכי המשטרה ובין פחד מהיתפסות על ידי המשטרה ($r = .215, p < .01$) וכן כי התקיים מתאם נמוך בין הוגנות הליכי המשטרה לנכונות דיווח למשטרה ($r = .220, p < .01$). עולה גם כי התקיים מתאם חיובי בעוצמה בינונית-גבוהה בין יעילות המשטרה ובין לגיטימיות המשטרה ($r = .531, p < .01$) וכי התקיים מתאם נמוך בין יעילות המשטרה ובין פחד מהיתפסות על ידי המשטרה ($r = .243, p < .01$). נוסף על כך עולה כי התקיים מתאם בינוני-נמוך בין פחד מהיתפסות על ידי המשטרה ובין נכונות לדיווח למשטרה ($r = .315, p < .01$). יתרה מזו, עולה כי מתקיים מתאם נמוך בין לגיטימיות המשטרה ובין נכונות לדיווח למשטרה ($r = .278, p < .01$).

לוח 2. מתאמי פירסון בין משתני המחקר העיקריים, ממוצעים וסטיית תקן

M	SD	N	דיווח למשטרה	לגיטימיות המשטרה	פחד מהיתפסות על ידי המשטרה	יעילות המשטרה	הוגנות הליכי המשטרה	משתנה
2.741	.823	167	** .220	*** .532	** .215	*** .616	-	הוגנות הליכי המשטרה
2.687	.733	167	.132	*** .531	** .243	-	*** .616	יעילות המשטרה
3.058	.916	166	*** .315	.145	-	** .243	*** .215	פחד מהיתפסות על ידי המשטרה
3.136	.872	167	*** .278	-	.145	*** .531	*** .532	לגיטימיות המשטרה
2.956	1.095	167	-	*** .278	*** .315	.132	** .220	דיווח למשטרה

$p < .000$ ***; $p < .01$ ** ; $p < .05$ *

הרגרסה הראשונה (ראו לוח 3) התמקדה בניסיון להבין את תפקידם היחסי של שיקולים אינסטרומנטליים ונורמטיביים בניבוי הלגיטימציה של המשטרה, והיא כללה את המשתנים יעילות המשטרה, פחד מהיתפסות על ידי המשטרה (שיקולים אינסטרומנטליים), הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים), מין, גיל, חוויה של קורבנות וחוויה של מגע עם שוטרים וספציפית אם החוויה הייתה שלילית או חיובית. המודל נמצא מובהק סטטיסטית ($p < .001$) והסביר אחוז בינוני מהשונות של הערכות לגיטימציה של המשטרה ($R^2 = .384$). ממצאי הרגרסה מעלים כי שני המשתנים הוגנות הליכי המשטרה ($\beta = .253, p < .01$) ויעילות

המשטרה ($\beta = .335, p < .001$) היו קשורים קשר חיובי לגיטימיות המשטרה. בחינה של תפקידים היחסי של שני המשתנים האלה בניבוי לגיטימיות המשטרה מעלה כי יעילות המשטרה תפקיד חזק יותר מהוגנות הליכי המשטרה בניבוי לגיטימיות המשטרה.

לוח 3. רגרסיה לניבוי לגיטימציה של המשטרה

B	(b)	S.E	
.047	.049	.063	גיל
-.044	-.025	.123	מין
-.285	-.137	.149	קורבנות
-.216	-.102	.161	מגע שלילי עם המשטרה
.157	.064	.178	מגע חיובי עם המשטרה
.267	** .253	.088	הוגנות הליכי המשטרה
.374	*** .335	.095	יעילות המשטרה
-.021	-.023	.063	פחד מהיתפסות על ידי המשטרה
		***0.384	R ²
		0.348	Adjusted R ²
		10.543	F-Test
		167	N

א. $p < .05^*$; $p < .01^{**}$; $p < .000^{***}$.

ב. בניית מודל הרגרסיה ערכנו בדיקה לזיהוי מולטיקוליניריות (Multicollinearity) באמצעות שימוש בערך ה-Tolerance (סובלנות) שבתוכנת Spss. הערך Tolerance מודד את הקורלציה של משתנה בלתי תלוי עם כל שאר המשתנים הבלתי תלויים האחרים במודל. בדרך כלל ערכים גבוהים מ-0.2 נחשבים מקובלים ומעידים שאין בעיה של מולטיקוליניריות. במודל הנוכחי המשתנים היו בעלי ערך Tolerance גבוהה מ-0.6. פירוש הדבר כי אין בעיה של מולטיקוליניריות במודל, כי מתקיים קשר חזק בין משתנים בלתי תלויים וכי מודל הרגרסיה יציב, אינו מוטה והוגדר נכון.

ג. רגרסיה מודל בעל ערך R² מ-0.348 מעיד בדרך כלל על רמת חיזוי נמוכה, ואילו ערך R² שנמצא בטווח 40-15 מעיד על יכולת חיזוי ועל כוח הסבר בינוניים.

הרגרסיה השנייה התמקדה בגורמים שעשויים להסביר את נכונותם של בני נוער בסיכון לדווח למשטרה, והיו בה שני צעדים. המטרה בצעד הראשון הייתה לבחון לאילו מהשיקולים – האינסטרומנטליים או הנורמטיביים – משקל חזק יותר בהגברת נכונות בני נוער בסיכון לדווח למשטרה; והמטרות של הצעד השני היו לבחון לאיזה מן המשתנים – שיקולים אינסטרומנטליים, שיקולים נורמטיביים ולגיטימיות המשטרה – יהיה תפקיד חזק יותר בניבוי נכונות בני נוער בסיכון לדווח למשטרה; וכן לבחון אם המשתנה לגיטימיות המשטרה ישמש גורם מתווך בין שיקולים אינסטרומנטליים ושיקולים נורמטיביים ובין נכונות דיווח למשטרה. הצעד (מודל) הראשון של הרגרסיה כלל את המשתנים יעילות המשטרה, פחד מהיתפסות על ידי המשטרה (שיקולים אינסטרומנטליים), הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים), מין, גיל וחוויה של מגע עם שוטרים וספציפית אם החוויה הייתה שלילית או חיובית. המודל נמצא מובהק סטטיסטית ($p < .001$) והסביר אחוז בינוני מהשונות של נכונותם של בני נוער בסיכון לדווח למשטרה ($R^2 = .177$). ממצאי הרגרסיה מעלים כי רק המשתנה פחד מהיתפסות על ידי המשטרה ($\beta = 0.294, p < .001$) ניבא נכונות לדווח למשטרה.

המודל (צעד) השני של הרגרסיה כלל את המשתנים יעילות המשטרה, פחד מהיתפסות על ידי המשטרה, הוגנות הליכי המשטרה, מין, גיל וחוויה של מגע עם שוטרים וספציפית אם החוויה הייתה שלילית או חיובית. נוסף על אלו הוכנס למודל המשתנה לגיטימציה של המשטרה. המודל נמצא מובהק סטטיסטית ($p < .001$) והסביר אחוז בינוני מהשונות של נכונות של בני נוער בסיכון לדווח למשטרה ($R^2 = 0.205$). ממצאי הרגרסיה מעלים כי המשתנה פחד מהיתפסות על ידי המשטרה ($\beta = .299, p < .001$) ולגיטימיות המשטרה ($\beta = .214, p < .05$) היו קשורים קשר חיובי לנכונות לדווח למשטרה.

לפי הממצאים האלה, למשתנה פחד מהיתפסות על ידי המשטרה תפקיד חזק יותר מתפיסת המשטרה כלגיטימית בניבוי נכונות בני נוער בסיכון לדווח למשטרה וכן כי ההערכת יעילות המשטרה ולהוגנות הליכי המשטרה לא היה שום תפקיד בניבוי נכונות בני נוער בסיכון לדווח למשטרה. נוסף על כך, הממצאים מראים כי המשתנה לגיטימיות המשטרה לא שימש גורם מתווך אלא היה קשור ישירות לניבוי נכונות בני נוער בסיכון לדווח למשטרה מאחר שהמשתנה פחד מהיתפסות על ידי המשטרה שנמצא מובהק במודל הראשון (צעד ראשון) המשיך להיות מובהק גם לאחר הוספת המשתנה לגיטימציה של המשטרה, גם המשתנה לגיטימציה של המשטרה ניבא את הנכונות של בני נוער בסיכון לדווח למשטרה, אם כי בעוצמה פחותה מזו של פחד מהיתפסות על ידי המשטרה.

לוח 4. רגרסיה לניבוי נכונות הנערים לדווח למשטרה

מודל (צעד) ראשון ללא לגיטימציה של המשטרה		מודל (צעד) שני עם לגיטימציה של המשטרה			
B	(b)	E.S	B	(b)	E.S
					גיל
-.337	-.153	.176	-.349	-.158	.178
.353	.118	.214	.276	.106	.214
.141	.118	.089	.154	.129	.090
					קורבנות
-.076	-.029	.223	-.132	-.050	.255
					מגע שלילי עם המשטרה
.388	.126	.248	.431	.140	.250
					מגע חיובי עם המשטרה
.093	.071	.129	.166	.125	.127
					הוגנות הליכי המשטרה
-.213	-.152	.142	-.133	-.081	.137
					יעילות המשטרה
.352	***.299	.090	.346	***.294	.091
					פחד מהיתפסות על ידי המשטרה
.269	*.214	.116			
					לגיטימציה של המשטרה
					R ²
		***0.205			***0.177
		0.158			0.134
					Adjusted R2
		4.366			4.122
					F-Test
		5.378			4.122
					F-Test change
		162			162
					N

.א. $p < .05^*$; $p < .01^{**}$; $p < .000^{***}$.

ב. בניית מודל הרגרסיה ערכנו בדיקה לזיהוי מולטיקולניריות (Multicollinearity) באמצעות שימוש בערך Tolerance שבתוכנת Spss. הערך Tolerance מודד את הקורלציה של משתנה בלתי תלוי עם כל שאר המשתנים הבלתי תלויים האחרים במודל. במודל הנוכחי היו המשתנים בעלי ערך Tolerance גבוה מ-0.6; פירושו הרבר שאין בעיה של מולטיקולניריות במודל וכן שמודל הרגרסיה יציב, אינו מוטא והוגדר נכון. ג. ברגרסיה מודל בעל ערך R2 נמוך מ-15 מעיד בדרך כלל על רמת חיזוי נמוכה, ואילו ערך R2 שנמצא בטווח 40-15 מעיד על יכולת חיזוי ועל כוח הסבר בינוניים.

דיון

המחקר הרב שבוצע בעשורים האחרונים על תפיסות של לגיטימציה כלפי המשטרה ומוסדות אכיפת החוק התמקד ברובו המוחלט באוכלוסייה הבוגרת והנורמטיבית, ומחקרים אלו ברובם הגדול הצביעו על עליונות כמעט בלתי מסויגת של המודל הנורמטיבי.⁴⁹ להבדיל מאסטרטגיות מסורתיות של שיטור שהתבססו על ביסוס יעילות והרתעה, המודל הנורמטיבי גורס כי לגיטימציה מושתתת בעיקר על תפיסות של הוגנות הליכי המשטרה.⁵⁰ כאשר המשטרה מתייחסת לאזרחים בהגינות, מכבדת את הזכויות שלהם, מספקת להם קול ומחליטה בעניינם החלטה שקולה ועניינית היא זוכה לאמון וללגיטימציה מצד הציבור.⁵¹ לגיטימציה שמבוססת על הגינות מביאה להפנמת עצם המחויבות לשלטון החוק וגורמת לציאות לשוטרים ולגורמי אכיפה אחרים להיות נורמה.⁵² המודל הנורמטיבי זכה לתמיכה רבה בעת הסברת היסודות ללגיטימציה של המשטרה בנסיבות שונות (למשל בהקשר של פעילות נגד טרור)⁵³, בקרב קבוצות שונות (הוגנות הליכי המשטרה נמצאה חשובה במיוחד לקבוצות מיעוטים בגלל החשיבות שאוכלוסיות אלו מייחסות לכבוד ולהכרה על ידי מוסדות המדינה)⁵⁴ ובמדינות שונות (המודל נבחן ואושש בארצות הברית,⁵⁵ באוסטרליה,⁵⁶ ברוב מוחלט של מדינות

-
- Tom R. Tyler & Tracy L. Meares, *Procedural Justice Policing*, in POLICE INNOVATION: 49
 CONTRASTING PERSPECTIVES 71 (David Weisburd & Anthony A. Braga eds., 2019).
- Michael D. Reisig & Camille Lloyd, *Procedural Justice, Police Legitimacy, and Helping* 50
the Police Fight Crime: Results from a Survey of Jamaican Adolescents, 12(1) POLICE
 .Q. 42, 43-45 (2009).
- Ben Bradford et al., *Officers as Mirrors: Policing, Procedural Justice and the (re)* 51
Production of Social Identity, 54(4) BRITISH J. CRIMINOLOGY 527 (2014).
- Jason Jackson et al., *Compliance and Legal Authority*, in INTERNATIONAL ENCYCLOPAEDIA 52
 OF THE SOCIAL AND BEHAVIORAL SCIENCES 695, 696-698 (JAMES D. WRIGHT EDs, 2nd ed.
 .2015).
- Tom R. Tyler, Stephen Schulhofer; 4 בעמ' 17, לעיל ה"ש 17, Jonathan-Zamir & Weisburd 53
 & Aziz Z. Huq, *Legitimacy and deterrence effects in counterterrorism policing: A study*
.of Muslim Americans, 44(2) LAW. & SOC'Y REV. 365 (2010).
- Kristina Murphy & Lorraine Mazerolle, *Policing Immigrants: Using a Randomized* 54
Control Trial of Procedural Justice Policing to Promote Trust and Cooperation, 51(1)
 AUSTRALIAN & N. Z. J. CRIMINOLOGY 3 (2018); Avital Mentovich, et al., *Policing Alienated*
.Minorities in Divided Cities, 14(3) REGUL. & GOVERNANCE 531 (2020).
- Tom R. Tyler et al., *The Impact of Psychological Science on Policing in the United* 55
States: Procedural Justice, Legitimacy, and Effective Law Enforcement, 16(3) PSYCH.
 .SCI. PUB. INT. 75 (2015).
- Murphy & Cherney, לעיל ה"ש 13, בעמ' 4. 56

אירופה,⁵⁷ ובישראל⁵⁸). על אף התמיכה הרבה שהמודל הנורמטיבי זוכה לה, מחקרים (חוקרים) אחרים בלבד מציעים כי בסביבה המאופיינת בשיעורי פשיעה גבוהים, בחוסר סדר ובהרגשה של אי-ביטחון ופחד מפשיעה קיימת חשיבות מוגברת לשיקולים אינסטרומנטליים יותר משיקולים נורמטיביים בניבוי לגיטימציה של המשטרה ושיתוף פעולה עם המשטרה מאחר שתושבים של שכונות אלו מונעים מתוך התפיסה שציות למשטרה ושיתוף פעולה עימה נגד תופעות העבריינות יספקו להם הרגשות של ביטחון והגנה מפני תופעות לא רצויות.⁵⁹ למרות החשיבות הרבה של מחקרים אלו בקרב האוכלוסייה הבוגרת, טרם בוצעו מחקרים בקרב בני נוער בסיכון.

חידושו של המחקר הנוכחי הוא בראש ובראשונה בכך שהוא מתמקד בבני נוער בסיכון, והוא מהראשונים המשווים בין השפעת הערכת יעילות המשטרה ופחד מהיתפסות על ידי המשטרה (שיקולים אינסטרומנטליים) ובין הערכת הוגנות הליכי המשטרה (שיקולים נורמטיביים) בעת בניבוי לגיטימיות המשטרה וניבוי נכונות דיווח למשטרה. המחקר הוא גם מהראשונים הבוחנים את מרכזיותה של לגיטימציה בעת ניבוי נכונות דיווח למשטרה, ובפרט אם לגיטימציה עשויה לנבא נכונות לדווח למשטרה ישירות או כגורם מתווך. התמקדות בקבוצה זו היא חשובה לא רק מטעמים אמפיריים אלא גם מטעמים תאורטיים. ספרות שבוחנת פשיעה ומהלך חיים מראה כי גיל הנעורים מאופיין בעלייה חדה בעבריינות ובפשיעה – ולפיכך עבריינות נוער היא תופעה שמאתגרת את מרבית המשטרות בעולם.⁶⁰ בישראל, למשל מרוח של השנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל משנת 2017, עולה כי בשנים 2016-2017 עלתה ב-14.6 אחוזים כמות תיקי השימוש בסמים וכן עלתה ב-20.2 אחוזים חשיפה של תיקי סחר והחזקת סמים. עוד עולה מן הדוח כי עלתה ב-13.1 אחוזים כמות תיקי הנוער בעבירת נשיאת סכין וכן עלתה ב-23.9 אחוזים כמות תיקי הסחיטה בקרב בני נוער.⁶¹ יותר מכך, גיל הנעורים הוא תקופה קריטית להליכים של חברות, לרבות חברות חוקיות.⁶² לעמדות שבני הנוער מגבשים בתקופה זו כלפי מוסדות החוק יכולות להיות השלכות ארוכות טווח גם על תפיסותיהם כמבוגרים.⁶³

המחקר הנוכחי הוא מהראשונים שהתמקדו בבני נוער בסיכון כדי לבדוק את ההשפעה היחסית של שיקולים אינסטרומנטליים, ובהם תפיסות של יעילות המשטרה והחשש להיתפס

Jonathan Jackson et al., *Trust in Justice: Topline Results from the Round 5 of the European Social Survey*, EUROPEAN SOCIAL SURVEY (2011) Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2231094> 57

Jonathan-Zamir & Weisburd, *לעיל ה"ש*, 17, בעמ' 4. 58

Tankebe, *לעיל ה"ש*, 22, בעמ' 5; Sargeant & Kochel, *לעיל ה"ש*, 21, בעמ' 5. 59

Kristina Murphy, *Does Procedural Justice Matter to Youth? Comparing Adults' and Youths' Willingness to Collaborate with Police*, 25(1) POLICING & Soc'y 53, 54 (2015) 60

משטרת ישראל השנתון הסטטיסטי, 53-56 (2017). 61

Rick Trinkner & Tom R. Tyler, *Legal Socialization: Coercion Versus Consent in an era of Mistrust*, 12 ANN. REV. L. & Soc. Sci. 417, 429 (2016) 62

Rick Trinkner & Ellen S. Cohn, *Putting the "Social" Back in Legal Socialization: Procedural Justice, Legitimacy, and Cynicism in Legal and Nonlegal Authorities*, 38(6) LAW & HUM. BEHAV. 602, 602-603 (2014) 63

על ידה (הרתעה) ושיקולים נורמטיביים, ובכללם תפיסות של הוגנות הליכי המשטרה על תפיסות של לגיטימציה של המשטרה ונכונות דיווח למשטרה. ממצאי המחקר העלו כי הדינמיקות העומדות ביסוד הלגיטימציה והנכונות לשיתוף פעולה עם המשטרה שונות בקרב בני נוער בסיכון ממה שנמצא בקרב האוכלוסייה הבוגרת והנורמטיביות. ראשית, מציאנו כי בקרב בני נוער בסיכון, הערכת יעילות המשטרה השפיעה השפעה חזקה יותר מהערכת הוגנות הליכי המשטרה בעיצוב עמדותיהם כלפי הלגיטימציה של המשטרה. כלומר כדי לזכות בלגיטימיות בקרב בני נוער בסיכון על המשטרה להדגים שהיא יכולה לבצע את עבודתה ביעילות, לאכופ את החוק ולשמור על הסדר הציבורי. ממצא זה עקבי ועולה בקנה אחד עם ממצאי מחקרים שמצביעים על החשיבות של המודל האינסטרומנטלי בעיצוב לגיטימציה של המשטרה ושיתוף פעולה עימה, בתנאים של פשיעה מרובה, איסדר והיעדר אכיפה.⁶⁴ נדמה כי כאשר ביצועי המשטרה יורדים אל מתחת לרמה מזערית של יעילות – כאשר הביטחון האישי, הסדר הציבורי ושלטון החוק מוטלים בספק – לא די בהגינות הליכית כדי לבסס לגיטימציה, והמשטרה צריכה להראות בעיקר שהיא מסוגלת לבצע את עבודתה.⁶⁵ נוסף על כל האמור לעיל, לשיקולים של הוגנות הליכי המשטרה (procedural justice) – כיצד המשטרה מתייחסת לבני הנוער ומחליטה בעניינם – היה תפקיד משני בניכוי לגיטימציה של המשטרה לעומת יעילות המשטרה בקרב בני נוער בסיכון. ממצא זה עולה בקנה אחד עם המודל הנורמטיבי ומראה כי גם כאשר עולה חשיבותם של שיקולים אינסטרומנטליים שיקולי הגינות אינם מתייתרים, אלא לכל היותר הופכים למשניים. הסיבה לכך היא העובדה כי שיקולים של הגינות קשורים במוטיבציות אנושיות בסיסיות – להכרה, לכבוד ולאוטונומיה; ומוטיבציות אלה מתקיימות גם (ולפעמים בעיקר) באוכלוסיות מוחלשות.⁶⁶ לבסוף, נמצא כי פחד מהיתפסות על ידי המשטרה אינו קשור להכניה של לגיטימציה. ממצא זה עולה בקנה אחד עם הספרות התאורטית ועם הספרות האמפירית, שכן לגיטימציה מייצגת את הפנמת חשיבות תפקידן המוסדי של רשויות החוק, ולא את הפחד מהן.⁶⁷ אומנם בהקשר זה חשוב לציין כי פחד מהיתפסות על ידי המשטרה לא היה מנבא חיובי של לגיטימציה, אך גם לא מנבא שלילי. המחקר הקיים מראה כי בקרב אוכלוסיות בסיכון, המצויות במגע תדיר עם המשטרה וסובלות משיטור יתר, אסטרטגיות שמבוססות על הרתעה עשויות להחליש את הלגיטימציה של המשטרה. דפוס כזה לא נמצא בהקשר של בני נוער בסיכון. עוד בחנו את השיקולים העומדים ביסוד הנכונות לדווח למשטרה. כאן מציאנו כי המשתנה פחד מהיתפסות על ידי המשטרה ניבא את הנכונות של בני נוער בסיכון לדווח למשטרה ניבוי חזק יותר מתפיסת לגיטימציה של המשטרה. מנגד, במחקר נמצא כי תפיסות של יעילות המשטרה או הוגנות הליכי המשטרה אינן מנבאות נכונות בני נוער בסיכון לדווח למשטרה. ממצא זה שונה בתכלית מהמחקר הקיים על שיתוף פעולה וסיוע למשטרה. להבדיל מציות

Sunshine & Tyler, לעיל ה"ש 1, בעמ' 2. 64
 Khondaker et al., לעיל ה"ש 20, בעמ' 5; Wells et al., לעיל ה"ש 20, בעמ' 5; Sargeant & Kochel, לעיל ה"ש 22, בעמ' 5. 65
 Avital Mentovich, et al., *Policing Alienated Minorities in Divided Cities*, 14(3) REGUL. & GOVERNANCE 531, 543-545 (2020). 66
 Bradford, לעיל ה"ש 28, בעמ' 6. 67

לחוק (compliance), שהוא חובה חוקית אשר הפרתה מביאה לסנקציה, שיתוף פעולה הוא ביטוי רצוני ולא מתחייב מהחוק של נכונות לסייע למשטרה. מכיוון ששיתוף פעולה עם המשטרה נחשב התנהגות שחורגת מן הסף הנורמטיבי הנדרש בציות גרידא לחוק, לפי המחקר הקיים, הנכונות לסייע למשטרה תלויה בשיקולים אינסטרומנטליים, ובפרט בפחד להיתפס על ידי המשטרה, יותר מתפיסת המשטרה כלגיטימית.

ממצאי המחקר תורמים תרומה חשובה להשלמת החלל הספרותי והתאורטי בתחום שיטור בני נוער, ובפרט בני נוער בסיכון. עד כה מחקרים מעטים בקרב בני נוער בחנו את תפקידם היחסי של שיקולים אינסטרומנטליים ונורמטיביים בניבוי לגיטימציה של המשטרה ובניבוי שיתוף פעולה עם המשטרה. מחקרים אלו ברובם המוחלט התייחסו אך ורק למשתנים הערכת הוגנות הליכי המשטרה והערכת יעילות המשטרה, אך טרם התייחסו אל המשתנה הרתעה של המשטרה.⁶⁸ המחקר הנוכחי הוא מהראשונים שמתמקדים בבני נוער בסיכון ומשתמש לראשונה במשתנה פחד מהיתפסות מהמשטרה (הרתעה) נוסף על הערכת יעילות המשטרה כדי להבין את הדינמיקות העומדות ביסוד הלגיטימציה של המשטרה וביסוד הנכונות לשיתוף פעולה עם המשטרה. המחקר הנוכחי מראה – כמו מחקרים שבוצעו בקרב בני נוער – כי לעילות המשטרה עשוי להיות תפקיד משפיע בניבוי לגיטימציה של המשטרה יותר מהערכת הוגנות הליכי המשטרה.⁶⁹ לפחד מהיתפסות מהמשטרה לא היה תפקיד כלל בניבוי לגיטימציה, אך הוא היה המשתנה המשפיע ביותר בניבוי נכונות הנערים לדווח למשטרה, לעומת לגיטימציה של המשטרה הערכת הוגנות ויעילות המשטרה.

אחד ההסברים האפשריים לממצא מעניין זה נקשר לספרות מחקר שמתמקדת בתופעות של שיטור יתר ושיטור חסר בקרב אוכלוסיות שוליים שמאופיינות במגורים באזורים בעלי שיעורי פשיעה ועבריינות גבוהים.⁷⁰ בני נוער בסיכון, אשר ברובם המוחלט של המקרים משתייכים אל אוכלוסיות שוליים, עשויים לחוות שיטור יתר ושיטור חסר בו בזמן. שילוב בין שתי התופעות עשוי לעורר מתח בקרב אותם נערים, אשר גם מודעים לצורך לטפל בבעיות של הפשיעה ושל העבריינות במקום מגוריהם כדי להשיג הרגשה שהם מוגנים ובטוחים, וגם מסכימים שהמשטרה תנקוט שיטות שיטור אשר מתבססות על אפיון אתני, על מעצרים רבים ועל חיפושים תוקפניים על חשודים ומיועדות להשיג הרתעה של עבריינים ואכיפה מוגברת – דבר זה יוביל אל השגת הרגשת הביטחון וההגנה אך בו בזמן יפגע בזכויות בסיסיות כמו כבוד ושיוון. שילוב של שתי תופעות אלו עשוי להסביר מדוע שיקולים אינסטרומנטליים של שיטור יעיל ושיטור מרתיע עדיפים משיקולים נורמטיביים של שיטור הוגן, מכבד ולא מפלה לרעה בנסיבות של שיעורי פשיעה גבוהים וחוסר סדר.

Dirilx & Van ;8 בעמ' 41, לעיל ה"ש 8, Murphy ;8 בעמ' 38, לעיל ה"ש 8, Murphy & Gaylor, 8 בעמ' 8.

den Bulck, לעיל ה"ש 39, בעמ' 8.

Hinds, לעיל ה"ש 40, בעמ' 8.

Ben-Porat et al, לעיל ה"ש 26, בעמ' 6.

מגבלות המחקר

למחקר הנוכחי כמה מגבלות: ראשית, הוא מחקר מתאמי שמתמקד במציאת יחסים בין משתנים בנקודת זמן אחת. מערך זה מאפשר בחינה של קשרים בין משתנים שונים, אך אינו מאפשר לבחון סיבתיות. כדי לבחון סיבתיות בכלל הנוגע לתפקידים היחסי של שיקולים אינסטרומנטליים ונורמטיביים בניבוי לגיטימציה של המשטרה ולתפקידה של לגיטימציה של המשטרה כגורם מתווך של הקשרים בין שיקולים נורמטיביים ואינסטרומנטליים ובין נכונות לדווח, על מחקרים עתידיים להתבסס על מערך ניסויי או לכל הפחות על מערך מסוג של אורך שיתמקד בתפיסות המשטרה בכמה נקודות זמן ובזירות בעלות הקשר חוקי (Non-legal context) כמו בתי ספר ובית ההורים שתהליך החברות כלפי החוק מתרחש בהן. מגבלה אחרת נוגעת למספר המשתתפים ולדרך בחירתם. במחקר השתתפו 167 בני נוער בסיכון שלמדו בכפרי נוער. המשתתפים נבחרו לא באקראי, ומספרם הנמוך יחסית פוגם בתוקף החיצוני של המחקר ובהכללת ממצאיו על בני נוער בסיכון שאינם נמצאים בכפרי נוער. על אף האמור, יש לציין כי ממצאי המחקר חשובים לתחום שיטור בני נוער בסיכון, שכן המחקר הוא מהראשונים בספרות המחקר בתחום לגיטימיות המשטרה. על מחקרים עתידיים לכלול משתתפים רבים יותר ולהתבסס על בחירה אקראית, ובכללה בני נוער בסיכון שנמצאים בבתי ספר ובקהילה.

עוד מגבלה של המחקר הנוכחי היא השימוש בשאלון דיווח עצמי בקרב בני נוער. שימוש בשאלון מסוג זה עשוי להגביר את הריצוי החברתי בקרב המשתתפים (Social desirability) – למשל נערים יביעו עמדות חיוביות כלפי המשטרה כי הם יוצאים מנקודת הנחה שהדבר יגרום להם להצטייר בחיוב. סוגיה זו מעוררות שאלות, כגון אם תגובת המשתתפים הייתה הולמת וכנה לתוכן הסקר או שהם ניסו להציג את תפיסתם בצורה חיובית מדי. פתרון אפשרי לצמצם את הריצוי החברתי במחקרי המשך הוא שימוש בשאלונים שמתייחסים אל סוגיות אשר מעידות על חוסר רצון להודות בהתנהגויות ובמחשבות לא מחמיאות.⁷¹

מגבלה אחרת של המחקר קשורה באוכלוסייה המסוימת שנבחנה במחקר – בני נוער בסיכון. בשל דלות המחקר בכל הקשור לבסיסי הלגיטימציה בקרב בני נוער, ועוד יותר בקרב בני נוער בסיכון, איננו יכולים לדעת אילו מהממצאים של המחקר הנוכחי מאפיינים בני נוער בכלל ואילו מאפיינים בני נוער בסיכון. במילים אחרות, ייתכן כי החשיבות היתרה של השיקולים האינסטרומנטליים בתפיסות לגיטימציה ובנכונות לסייע למשטרה אינה מאפיינת בני נוער בסיכון אלא בני נוער בכלל. יותר משנקודה זו היא מגבלה למחקר הנוכחי היא מצביעה על הצורך בהפניית תשומת הלב במחקר לאוכלוסיית בני נוער בתור אוכלוסייה בעלת מאפיינים ייחודיים במחקר על שיטור ועל לגיטימציה. מאחר שתחום לגיטימיות המשטרה בקרב בני נוער בישראל קיבל תשומת לב מעטה במחקר עד היום, יש חשיבות רבה לפתח כיוון מחקר זה בקרב מגוון של קבוצות בני נוער בישראל, כגון עולים מארצות ברית המועצות לשעבר ומאתיופיה ונערים ששייכים למיעוט הלאומי הערבי.

Thomas Holtgraves, *Social Desirability and the Interpretation of Uncertainty Terms* 71
in *Self-report Questions*, 31(6) APPLIED COGNITIVE PSYCH. 623 (2017)

התרומה והמסקנות של המחקר

ממצאי המחקר הנוכחי חשובים ביותר לקובעי מדיניות במערכת אכיפת החוק ובמשטרה, שכן הוא מהראשונים העוסקים בשיטור בני נוער בסיכון ובפרט מתמקד בהבנת הדרכים שאפשר להגביר בהן את לגיטימיות המשטרה ואת הנכונות לשתף עימה פעולה ולסייע לה בקרב נערים אלו. חוזקו של המחקר הנוכחי שהוא הראשון הרואה בהערכת יעילות המשטרה ובפחד להיתפס על ידי המשטרה (הרתעה) מרכיבים של שיקולים אינסטרומנטליים ובוחר את הקשר בין המשתנים ובין עיצוב עמדות הנערים כלפי הלגיטימציה של המשטרה ונכונותם לשתף פעולה עם המשטרה. בני נוער בסיכון ברובם המוחלט של המקרים נוטים לייחס רמות אמון נמוכות במשטרה וחוסר נכונות לסייע לה ולשתף עימה פעולה – בשל סיכונים הגבוה להיחשף לאי-סדר ציבורי ולעבריינות ואף ליפול קורבן לעבירות – תופעות אלה מגבירות את הרגשת חוסר הביטחון האישי שלהם ואת ההרגשה שלהם כי אינם מוגנים.

לדעתנו, כדי לעצב רמות גבוהות של לגיטימציה של המשטרה בקרב בני נוער בסיכון, ראשית על המשטרה להתמקד בפעילויות שיגבירו את הצלחתה בשליטה על הסדר הציבורי ומניעה של עבריינות, אך אין הדבר אומר שיש להזניח שיטור הוגן, מכבד ולא מפלה לרעה, שגם לו יש תפקיד בעיצוב לגיטימציה, אם כי לא באותה עוצמה כשיטור יעיל. לפי המחקר, להרגשת הפחד להיתפס על ידי המשטרה, כלומר ליכולתה של המשטרה ליצור הרתעה בקרב בני נוער בסיכון, היה תפקיד חזק – יותר מתפיסת המשטרה כלגיטימית – בעידוד בני נוער בסיכון לדווח למשטרה. לכן אנו סבורים יש לשים משקל רב יותר על יצירת אסטרטגיות שיטור שמיועדות לשמירה על הסדר הציבורי, למניעת עבריינות וליצירת הרתעה.

עם זאת, הואיל ושיקולים נורמטיביים קשורים (גם אם קשר משני) ליצירת לגיטימציה, ולגיטימציה קשורה לנכונות שיתוף פעולה עם המשטרה (גם אם קשר משני), אנו מציעים כי כדאי שהמשטרה תצליח להתבסס על אסטרטגיות שיטור יעילות-מרתיעות אשר לא יפגעו בתהליך שיטור הוגן. שכן שיקולים נורמטיביים, ובפרט הוגנות הליכי המשטרה – האמונה כי המשטרה פועלת בהגינות, מכבדת את האזרחים ושומעת את קולם – ישקפו את ערכי החופש והשוויון הרווחים במדינות דמוקרטיות מערביות וייצרו מחויבות ארוכת טווח לשלטון החוק ולגורמי אכיפת החוק. מנגד, שיקולים אינסטרומנטליים שמתמקדים בשיקולים של רווח והפסד יכולים להוביל לעמדות חיוביות קצרות טווח כלפי המשטרה (כמו שביעות רצון של האזרחים מהתוצאה בעניינם). יתרה מכך, אסטרטגיות שמתבססות על יצירת הרתעה, כגון אפיון אתני, ועל מעצרים תכופים של חשודים דוגמת בני נוער בסיכון עשויות להוביל לפגיעה בזכויות בסיסיות של נערים אלו וליצור ניכור מהמשטרה, דבר זה יגביר את אי-האמון בה ואת הנכונות לשתף עימה פעולה.

נספחים

(שיקולים נורמטיביים) הוגנות הליכי המשטרה ($\alpha = 0.684$)

- לפניך כמה משפטים שעוסקים במשטרה. דרג 1-5 את מידת הסכמתך עם כל אחד מהם.
- 1 – לא מסכים בכלל; ו-5 – מסכים במידה רבה מאוד.
- למשטרה חשוב שיהיה טוב לרווחת האזרחים.
 - שוטרים מתייחסים בצורה מכובדת, טובה ולא פוגעת באנשים שבאים עימם במגע, כמו במקרים של מעצר, של חקירה או בדיקה שגרתית ברחוב.
 - המשטרה מסבירה בצורה טובה וברורה את פעילותיה ומה היא מתכוונת לעשות איתם במקרה שהיא עוצרת אותם, חוקרת אותם או בזמן בדיקה שגרתית ברחוב.
 - המשטרה מאפשרת לאזרח להביע את עמדתו ולומר את מה שיש לו להגיד לפני שהיא מחליטה בעניינו.

(שיקולים אינסטרומנטליים) יעילות המשטרה ($\alpha = 0.734$)

- לפניך כמה משפטים שעוסקים במשטרה. דרג 1-5 את מידת הסכמתך עם כל אחד מהם.
- 1 – לא מסכים בכלל; ו-5 – מסכים במידה רבה מאוד.
- המשטרה עושה עבודה טובה ומוצלחת נגד הפשיעה במקום שאני גר.
 - כשיש משטרה במקום שאני גר אני מרגיש בטוח יותר. למשל: יכול ללכת ברחוב בלי לפחד שיתקפו אותי עבריינים.
 - המשטרה מבצעת את עבודתה בצורה טובה.
 - המשטרה מתמודדת טוב עם התופעה של עבריינות נוער וכנופיות הנוער ומצליחה למנוע אותן ולצמצם אותן.
 - המשטרה מצליחה לשמור על הסדר ועל העניינים (שלא יהיו מכות בין אנשים ושלא יתחילו אנשים להתפרע) באזורי בילוי של נערים כמו מועדונים ופאבים.

(שיקולים אינסטרומנטליים) פחד מהיתפסות על ידי המשטרה ($\alpha = 0.673$)

- לפניך כמה התנהגויות. דרג 1-5 מהו לדעתך הסיכוי להיתפס על ידי המשטרה אם נוקטים את ההתנהגות המוזכרת. 1 – סיכוי נמוך ביותר; ו-5 – סיכוי גבוה ביותר.
- עבירה על חוק מחוקי התנועה כמו לעבור ברמזור אדום בזמן נסיעה באוטו או לנהוג במהירות גבוהה מן המהירות המותרת.
 - פריצה לדירה.
 - סחר בסמים.
 - השחתת רכוש ציבורי.

נכונות לדווח למשטרה ($\alpha = 0.728$)

בכל אחד מהמקרים הבאים דרג 5-1 מהו לדעתך הסיכוי שהיית פונה למשטרה. 1 – סיכוי נמוך ביותר; ו-5 סיכוי גבוה ביותר.

- היית עד שמישהו ביצע עבירה.
- ראית חפץ חשוד.
- אתה חושד שמישהו מתכוון לבצע עבירה חמורה.
- המשטרה פנתה אלייך בבקשה שתספק מידע שעשוי לסייע בפיענוח פשע.

לגיטימציה של המשטרה ($\alpha = 0.711$)

לפניך כמה משפטים שעוסקים במשטרה. דרג 5-1 את מידת הסכמתך עם כל אחד מהם. 1 – לא מסכים בכלל; ו-5 – מסכים במידה רבה מאוד.

- יש לי אמון במשטרת ישראל, אני בוטח במשטרת ישראל וסומך עליה.
- אני מכבד מאוד את משטרת ישראל.
- אם קרוב משפחה או חבר ייפול קורבן לעבירה (יגנבו ממנו דברים או יתקפו אותו), אעודד אותו לפנות למשטרה.
- יש לציית למה שהמשטרה מבקשת, גם אם אנחנו לא אוהבים את הצורה שהיא מתנהגת עם אנשים.
- לרוב אני מנסה לעשות את מה שהחוק אומר, גם אם אני חושב שהחוק לא הוגן ולא פייר.

